

COURIEREN

Måndagen den 28 October.

Fragmenter om kvinnans plats i samhället.

(Slut fr. No 44)

Att kvinnorna icke omedelbart deltaga i statens styrelse och de allmänna angelägenheterna synes oss således ingalunda någon föraktning af den starkare sida, såsom man någon gång sett författare höjda att tro. Det är tvärtom grundadt i naturen. Vi veta, att här mötes sig mot oss en motsägelse, stödd på nämligen skentagna exempel. Alla dessa samfund af fruntimmer, som i sednare tider upstått och stiftat mycket godt, tyckas vittna, att kvinnan verkligen är skapad för medborgarliga angelägenheters besörjande. Men vi anmärka först och främst, att alla de ändamål; hvartill dylika samfund blifvit stiftade, äro blott välgörenhetens, de stilla dygdernas, med ett ord sådana, där hjertats milda böjelser och den hos kvinnan så tidigt framlysende trotasta ihärdigheten fordras, men icke sådana, där djop i forskningen, mod i den med faror förenade vetenskaplighetens behöfvä sökas. Hvad tidehvarvet redan erkänt såsom nödvändigt och nyttigt, men samma tidehvarfs förvändhet, omständigheternas tvång och dylikt hindrat karlarna att verkställa, ja hvad kanske ofta ej retat deras ärelystnad just därför att det ej fordrat stora, lysande kraftansträngningar, — det har den milda, i tysthet så gärna verkande, trogna och ihärdiga kvinnligheten valt till föremål för sin verksamhet till det allmännas bästa. I det fördärlvade tidehvarvet, då naturens milda stämna hos karlarna öfverröstas af egoismen eller af deltagandet i de kolossala världshändelserna, då desse jagat det starkare släktet förbi mindre bemärkta föremål, som fordra människans och medborgarens icke mindre allvarliga upmärksamhet; då hafva kvinnorne uppsökt eländet och fördärlivet, mildradt det förra och genom undervisningar, förmaningar och sällsättning sökt utrota det sednare. Karlarne hafva tänkt, hafva stiftat lagar, hafva dömt, hafva byggt fängelser och sökt med våld hämma brotten; men kvinnor hafva, ledda af sin enkla känsla, utan hinder af eländets vämjeliga former, nedbrängt i dessa fängelser, för att bereda, hvad straffet sällan åstadkommer, verklig förbättring, möjlighet

för den strallade att inträda på en ädlare bana. De hafva arbetat på religionens utbredande, på den så ofta och så orättvist vanvördade upfostran för sitt kön.

Man skulle vara frestad att tro, det kvinnorne velat utskänma karlarne och förbrå dem deras försummelse i dessa saker, att de velat visa, huru viktiga ämnen dessa skapelsens herrar lemnat obesörjda. De hafva icke velat, men de hafva gjort det.

Denne ädla anda har från England utbredt sig på continenten. Vi äga redan här fruntimmeras sällskap för christendomens och upfostrans befrämjande. Ingen kan annat än önska dem framgång i deras ädla förchafvande.

Men gränsen för kvinnans offentliga verksamhet läter också finnas vid denna punkt. Hon bör till själ och hjärta vara medborgarinna; men någon offentlig role bör hon, utom de i stillhet arbetande välgörenhetsanstalter, aldrig söka. Och äfven däruti finnas seror för den firksamliga kvinnligheten. Allt hos kvinnan öfvergår så lätt till mode. En ond tid kunde komma, då de för ädla ändamål bildade (och af de för saken förståndigt intresserade fruntimmer bildade) kvinnliga sällskaper blifve ett slags ordnar, där bruket befälde att ingå. De fria, af blott arbetande ledamöter bestående samnuden skulle kunna få det infallet att blifva verkliga directioner, auctoriteter; kvinnan skulle kunna få anspråk, oförenliga med hennes bestämelse och hennes krafter; hon skulle dragas ur den tycklige och lyckliggörande tränga krets, som naturen för henne bestämt. Mången skulle finna sig, sina barn och sin hushållning högst obelättna med en Presidentska i den comitén, en Assessoriska i den directionen, en Skattmästarinna i det sällskapet. En kvinna, som agerar karl, är lika obehaglig och oduglig som en kvinnlig karl.

Ingen ting är att frukta, så länge de första, med int för och med förstånd om ämnet utrustade stiftarinnorne lefva och styra dessa sällskaper; men de ämnen till fruktan, vi framskållt, äga rum, så snart den första ledande och bildande anden utlocknat och ledamöter komma att existera för sällskapet skull, ej men sällskapet för ledamöternas. Lyckligast vore, om sällskaperna icke blifve

på modet eller permanenta, utan blott existerade, så länge det rena nitet finnes kvar från de första stiftarinnorna. Detta är väl också ett vänta. Å ena sidan sällskapslivets art, å den andra en medfödd känsla hos kvinnan af dess bestämmele och verkningsskrets torde öfverändakasta dessa sällskaper, så snart de uphört att lifvas af det sanna nitet — om NB: inga fördelar, ingen utmärkelse förenas med ledamotskapet.

En tid har funnits, då kvinnorne spelade en betydande role i politiken; men detta har ägt rum blott i de stater, där monarkens nyck utgjort högsta lag och gunstlingar lekt med rättvisan och samhällets förmögenhet efter behag, utan att någonsin känna annat band än fruktan för disgrace. Detta kvinnovälde utgrenade sig från smårummen i Furstarnes och gunstlingarnas palatser, till damernas förmak i allmänhet. Allmänna tänkesättet upreste där sin thron. Märkvärdigt är, att detta infärfade under en tid, då man icke hyste någon verklig aktning för kvinnan; hvilket synes bevisa, att kvinnans rike icke är af denna politikens värld, utau att hon, så snart hon gör anspråk på erkännande af sitt sanna värde, har en helt annan bana.

En bildad och tänkande författare har en gång velat mäta den medborgerliga friheten efter kvinnornas inflytande på politiken. Där detta inflytande funnits i betydlig grad, har han påstått medborgligheten vara till intet gjord; där en allmän rådt där har han åter trots sig finna kvinnan inskränkt till hvad naturen henne föreskrifver: sitt hus. Huru rätt han har, må han afgöra med det sköna könet. Han har imedlertid yttrat en idé, som tål att tänka på.

Tidens Lexicon.

(Forts. fr. N:o 34.)

Visaren på Storkyrkotornet. De armatsifforna, som så länge stått ensama och bibehållit sin gråaktiga färg, under det Hets Visare varit borta och gjort sig grann, likna ej illa dessa medelmättans barn, som väl äro nödvändiga för de store, men som ändock ringa värderas och illa behandlas, under det de göra sin tjänst träget och ärligt. Se blott på den nyförgyllda och upstufvade visaren! Svänger han sig icke med en viss nobel

stoltbet och pekar på den ene efter den andre? Företer han icke ett odourage, likasom en tug officer, då han varit inne på en källare och tagit en dundraende frukost, under det han låtit compagniet stå utanför och frysa.

De gamla blackiga sifforna få göra tjänst under flera dynastier af visare. En går för fort och blir indragen; en går för sakta och blir indragen; en är galen på ett, en på ett annat sätt, och alla blifva indragna. Men det simpla packet är och förblifver det enda stadiga. Den brådskande, den långsame, den häftige, den sömnige — alla behöfva och använda detta stackars pack, när de vilja drifva sitt spel. Hopet är den oföränderliga basen för allas storverk eller småverk. Tag bort sifforna, och den grannaste, den storprätigaste visare är en läfving narr, som pekar i välfret. Tag bort den sämre massan, hvilken man vill förakta, och de store äro lagom figurer, med allt sitt förakt och sitt öfvermod eller, för att tala i visarestil, sin förgyllning. Mätte hvarje visare betäcka detta, då han ser sin nya medbroder på Storkyrkotornet!

Men hvarföre har man då icke förgyllt äfven sifforna? Troligen därför att man icke ansett det mödan värdt. Svängare skola utmärkas framför hopet.

Att svängarna, som visas, är grann och hertlig, det ser man nog. Men urverket innanför, som drifver honom, det ser man icke. Så är verdens lopp. Den, som figurerar, är ofta ingen ting annat än en viljölös och trög vareelse, som utan medvetande kringdrifves af hjul och spel, hvilka finna för bäst att ej visa sig.

UTLÄNDSKA NYHETER

Turkiet. I sista drabbningen emot Perserne skola Turkarne förlorat hela sitt artilleri. Det är, heter det från Constantinopel, ett factum, att persiska arméen eröfrat större delen af Armenien; likväl hafva Turkarne ännu hittills bibehållit sig i Erzerum. Äfven är Trapezunt ännu i deras våld. På syrisk sidan hafva Perserne visat ganska ringa verksamhet så att det lyckats Paschan i Bagdad, att betäcka Bassora. Likväl är det säkert, att Turkarne på ingen punkt gått ossösvit tillväga. Med rustningar till sjös är man ganska ifrig i Constantinopel. Sedan regeringen därstädes föruckat Sardinska och Neapolitanska fartyg farten till Svarta hafvet, under hvilken flagg, som helst, så hafva

de dit ankomna fartyg sedt sig nödsakade att därlossa sina laster. För att icke återvända tom tillbaka, intogo några ull och andra varor för Marscille, men Porten vägrar dem äfven härpå sin pass, under föregifvande att sådana allastningar alldrig förr skedt under dessa åggor. Förmodligen måste de åter lossa och verkligen afsegla med ballast. — Med hvarje fartyg, som afgår till Trapezunt, inskeppas äfven trupper. — Från Trieste skrifer man under d. 1. Octob. I detta ögonblick ankomma alldeles nya bref från Zante, som rätta den i går ingångna underrättelsen, om Sulis öfvergång till Turkarne därhän, att denna fästning alldeles icke ännu gifvit sig, utan att Sulioterna endast skickat tvänne deputerade till Corfu, för att förfråga sig, om, i händelse af en olycka, deras hustrur och barn skulle fräna skedd på Joniska öarne. Den engelske guvernören lofvade dem beskydd, hvarpå de återvände till Sulis. Härifrån tyckes underrättelsen, om fästningens redan skedd öfvergång hafva härfedt sig. I Corfu ville man d. 20 September veta, att grekiska flottan borttagit många transportfartyg af en ny från Constantinopel utlupen-afdelning af turkiska flottan, och därpå först gått emot den stora turkiska flottan, som nylligen lämnat Patra. Äfven påstod man, att Korinth åter gifvit sig till Grekerne. — Underrättelser från Candia af den 1 Septem. innehålla, att turkiska gouverneuren Hassan-Pascha, en son af Vice-konungen i Egypten, efter underrättelsen om Turkarnes inmarsch i Morea i medlet af Juli, afsändt Primas med tre turkiska commissarier till Grekernes läger, för att förnä dem, att underkasta sig och antaga amnestien. Hassan Pascha åberopade sig på sin vice faders exempel, som alltid skyddat Grekerne, o. s. v. Men Grekerne, tacksamt erkännande Vice-Konungens hans faders upförande, afböjde alla förslag med det tillägg, att de icke kunde handla egenmäktigt utan samtycke af deras bröder på Morea. Vid samma tid beslöts, att sända 1500 man hjelptroppar till Morea, hvilka äfven genast inskeppades. För öfrigt äro Turkarne på Candia nästan öfver allt inneslutna i fästningarne. I Semlin har man öfver Belgrad erhållit underrättelser från trakten vid Ternovo under d. 17 Sept., enligt hvilka Chorschid-Pascha ännu stod där kvar, och utfärdade den ena firmanen eller den andra, för att sammanbringa nya skaror. Men hans hela makt belöpte sig högst till 3000 man. Odysseus stod d. 7 Septem. med sina trupper vid Salona, och bevakade broen vid Alamon och Thermopylerna. Alla dessa underrättelser tala förmånligt om Grekernes framsteg.

Den 29 Sept. inträffade en tatar från Constantinopel hos Paschau i Belgrad; efter dess ankomst skola Turkarne i Semlin tro på den olyckliga utgången af expeditionen till Morea. Öfver Odessa hafva underrättelser från Constantinopel under d. 20 Sept. ankommit till Hamburg, af följande innehåll: "Man är här ganska bekymrad. Osmanlia hafva blifvit slagna af Perserne nedom Erzerum. Den stora karavanen har blifvit plundrad af Wechabiterna; de senare tåga emot Mekka, och man tror, att Paschan i Egypten måste draga sina trupper tillbaka från Cypern och Candia, för att bjuda dem spetsen. I Morea och Thessalien stå sakerna ännu ganska betänkligt. På kusten af Syrien har en ny jordbävning förödt städerna Antiochia, Sidon och Alexandria (förmodligen lilla Alexandria eller Alexandrette). Äntligen är så stor penninggebrist i skattkammaren, att Storherren utfärdat de strängaste förordningar emot lyxen. Alla silfverkärl måste föras till myntet, där det betalas ägarne till ett ganska lågt pris. Mahmudiés och Babiés (mynt) indragas och ommyntas till en ännu lägre kurs.

Spanien. De samtliga sju statssecreterarne d. 24 Septem. infunno sig vid den stora måltiden i Prado, utbröt den högsta entusiasmen. Statssecreterarne blefvo icke allena liksom döfvade af det tusenfalldiga ropet: *Leve författningen! Leve friheten!* utan soldaterna, ur stånd att beherrska sina känslor, togo krigsministern, General Lopez Banjos, och inrikesministern, Hr Gasco, vid armarne och förde dem genom lederna; äfvenså generalerne O'donnel (Grefve del Abisbal), Moreno Daviz, Ballasteros och Pepe. Först kl. 5 $\frac{1}{2}$ störde regnet fästen; men snart genomtågde gästerna gatorna med musik och fosterlandsångar. — Nationalskulden är icke, såsom det blifvit upgifvit, öfver 5 billioner (hvarje till en million millioner), utan endast öfver 5 milliarder (hvarje till 1000 millioner); en summa, hvars betalning man med tiden ganska väl kan hoppas af tillgångarne uti ett sådant land, som Spanien. Cortes hafva i deras sista förberedande session utnämmt: Till president Hr. Salvato; till vice-president Hr. Domeneche, till secreterare Hhno Gonzalez Alonzo, Moreno, Serrano och Culesta. Den 7 October skall Konungen öppna sessionen. — De sista tidningarne från Cadiz af d. 24 Sept. nämna ingen ting om utskottet af gula febern; brefven äro icke eller genomstungna eller röskade. — Öfverste Tabuena och de öfrige officerare, som d. 18 Septem. blefvo tillfångatagna af de Cata

loniske factionisterne, hafva blifvit barbariskt mördade af dom. — Från Cadix skrifer man, under d. 19, att fregatten Constitution erhållit ordres, att hålla sig segelfärdig, för att gå till America. De till Veracruz och Havana bestämda fartyg kunna gå med under dess convoy. Förra landshöfdingen i Madrid, Martinez de San Martin, har blifvit arresterad uppå requisition af fiscalen uti gardist-processen, i hvilken sak han tyckes vara mycklad. — Echo du midi, (utgifves i Toulouse) fortfar, att kungöra troshärens segerbulletiner. Nyligen skedde det med den inledning, att desamma blifvit öfverkastade från spanska gränsposterna till fransyska Cordonsposterna. Man må därefter dömma till dessa fälttidningars authenticitet, såsom man vill. Enligt de senaste bulletinerna af detta slag skall general d'Eroles med en till antalet mindre styrka fullkomligt hafva besegrat general Mina, som commenderade 7000 man. — Den 5 October skola fyra af de förra ministrarne hafva blifvit arresterade; emedan fiscalen anklagar dem, att i första veckan af Julii hafva upgjort ett utkast till ändring af författningen. — Ministären har upfyllt sin hotelse emot de Intendenter, som icke skulle visa den högsta ifver och fasthet vid infordrandet af utlagorna, och har afsatt flera af dem. — De factionister, som general Milans hade inneslutit uti kornet i Pineda, gålvo sig slateliggen på discretion, sedan de kastat sin anförare ut genom fönstret. Generalen lät skjuta tvänne andra chefer, och resten tog tjänst och skickades till general Mina. Berättelser från Barcelona gifva utförlig underrättelse om factionisternes anfall på Girona, under öfverste Datzire, en fransman, där de med betydande förlust blifvit tillbakaslagne. — General Zarco del valle stod d. 28 Sept. vid Barbastro, där han förenat sig med öfverste Gurrea och commenderade en skön corps af 4000 man folkfolk och 400 cavallerister. — Från trakten vid Irati skrifer man under d. 30 Sept., att de trupper, som Quesada qvarlämnat där (under Cobra) så ökat sig genom återkomsten af många skingrade soldater, att general Espinosa, afsvagad genom afsändandet af större delen utaf sin makt till Arragonien och Catalonien, uphållt belägringen af fästningen, så mycket snarare, som två band vändt sig emot Lantzdalen och åter hotade att visa sig på slättlandet i Navarra. Han lämnade Ochagavia, för att vända tillbaka till Aviz, men stötte på ett af dessa banden, som han kastade tillbaka ända till Espinal. Så länge factionisterne hafva Irati till stödjepunkt, skall hvarken Navarra eller Biscaya vara fullkomligt försäkradt emot ströftåg.

Frankrike. Personer som vilja vara väl underrättade försäkra, att Hr Canning vid sin första conference med Franska ministern bestämt förklarar sig emot all inblandning utifrån i Spantens angelägenheter; han skall ock i detta afseende skicka en instruction till den Engelska ministern i Madrid, Hr. Acourt. — En öfver Herr Vilele utkommen skrift påstår, att denna statsman måste såsom minister helt anörblunda betrakta sakerna, än han gjort såsom deputerad och hufvud för högra sidan i den kammaren, där han måste smickra det parti, som skänkte honom sitt förtroende, och framför allt Julva det gyllene berg. Ministern visste ganska väl, att hvarken den högre eller lägre adeln, som uteslutande göra anspråk på embeten och befordringar, besitter nödig skicklighet därtill; han skall därtföre till följd af ett visligen öfverlagdt och försigtigt system, förtro statens förvaltning åt säkra händer sluta ett förbund emellan thronen och en redlig aristokrati, utan att bry sig om en mängd människors tadel, som efter hans eget omdöme icke äga skicklighet, att föra statens skepp uti en säker hamn. — Om Herr de Vileles tankar och belägenhet här blifvit framställda enligt sanningen, är svårt att bestämma; många mena, att denne minister, som nu merendols uppehåller sig ensam i St. Cloud, först då skall kunna låta riktigt bedömma sig, när han kan räkna på en moderat och ointeresserad pluralitet ibland de deputerade. Ultras äro högst förtörnade öfver den utkomna brochuren, hvilken de tillskrifva Doctrinärerne, som på arglistigt vis skola vilja utsätta oenighet ibland royalisterne. De liberala däremot, sätta föga värde därpå och mena, att Hr Vilele icke skulle länge blifva minister, om han kunde gifva rum åt sådana tankar, och att i hvarje fall intet vore att hoppas för dem. — Herr Mangins ankomst till Paris har gjort stort intryck på publiken. Man säger, att han kommer, för att gifva uplysning om en ny process, som man tänker begynna i Angers, och i hvilken man vill iuveckla vissa personer. — Konungen har beläfat general Sarrazin från återstoden af det honom ådömda straff. — Den 4 ankom till Bordeaux en estaffette med depecher från Krigsministern till general Lieutenant greve d'Antichamp. Den 5 tillkännagaf generalen genom en dagordres, att II militär-divisionens hufvudquartier skall förläggas till Bayonne, dit han genast afreste med hela staben.

STOCKHOLM,
Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

COURIEREN

Thorsdagen den 31 October.

(Insändt.)

Det måtte sin fästligt illa till i Europa.

Ja, visst måtte det så; ty hvartill behöfdes annars dessa föta-congresser? Förr i världen, då allt ännu stod väl till, vågade man tillåta hvart och ett folk styra sig, eller låta styra sig, eller förtrycka, eller låta förtrycka sig, eller ändra sina författningar, ja dynastier, utan att andra magter blandade sig däri. Nu däremot är det onda stiget till en sådan höjd, att Furstarna måste med förenade krafter och förenad vishet, befälordarvet i hvarje enskild stat. Ganska säkert skulle nu Europa stå i ljus luga, om icke den heliga alliancen i högsta nöden kommit oss till räddning.

Hvilket är då det onda, som hotar oss, i fall heliga alliancen ej finnes? Vid besvarandet af denna fråga vilja vi taga ledning af en hop nyligen utkomna officiella eller halfofficiella eller tre- eller fyra officiella skrifter, i synnerhet af en artikel, som stått i en tidning, som utkommer i ett land, där ingen opposition finnes.

Carbonarismen — så heter det grusliga odjuret, som hotar att förstöra ej blott Europa, utan hela världen. Detta odjurets natur känna vi just icke så noga; men vi äro skyldige att tro på god auctoritet. Något begrepp om dess natural-historia kan man få, då man ser, huru vissa tidningar begynt visa, att Carbonarism och Liberalism äro synonyma. Om denna sednare har man redan i så många år haft begrepp, att man bör kunna leda sig till ljus i saken.

Det är annars en besynnerlig sak, som vi ej kunna förklara, men som ändock måste kunna förklaras. Carbonarismen hade en lång tid öfverhand i Italien; dess inflytande var offentligen erkänt; dess färger buros såsom nationens. Af hvad Carbonari då offentligen lärde och företogo bör man kunna göra sig en idé om hela secten, hvilken då hade fria händer och icke läser hafva sunnit skal ett dölja sina sanna tänkesätt. Man hörde icke predikas samhallets uplösning, Konungamord, religionsförakt eller något så förfärligt, att verdens lugn därpå kunde komma i fara. Tvärtom

hörde man drifvas läror, dem de största patrioter och tänkare länge gillat och dem en lång erfarenhet på många ställen visat vara verkställbara och förenliga med allmänt och enskildt väl.

Som sagdt är, Carbonari hade, under sitt öfvervälde, visst ingen anledning att dölja sina verkliga tänkesätt. Men — vi få ej bekymra oss om denna knut; de vise ha va väl löst eller skola väl lösa honom och för världen framlägga Carbonarismens verdensförstörande läror i hela deras stygghet. Det säkra, det enda, hvarmed vi böra nöjas och hvaröfver vi ej äga tvilla, är att ett rysligt odjur, vid namn Carbonarismen, smyger omkring i det arma Europa och hotar mörda dess andeliga och timliga välfärd.

Liberalismen är väl, såsom den redan citerade auctoriteten visar, i det hela intet annat än Carbonarism. Men i hela naturen ser man, att en och samma planta, ett och samma djur, förflyttade i olika länder och climater, antaga en något olika art. Den Spanska och Franska Liberalismen har sålunda, ehuru egentligen identisk med den Italienska Carbonarismen, blifvit en något skilljaktig afart däraf, enligt folkens olika lynne och andra omständigheter. Att närmare beskrifva denna afart är öfverflödigt; vi se dagligen de fullkomligaste skildringar däraf. Vi vilja härvid, utan all vederläggning (ty den behöfs ej), blott anföra ett skeft raisonnement, som man någon gång sett. De vise, säger man inse nog, att det icke är Liberalismens fel, om några exalterade sinnas; de vise distinguerä utan tvifvel det sant nyttiga och ädla från det brottliga och skadliga. De inse nog samt, att de regeringar, under hvilka liberalismen ty värrt lät öfverhanden, böra och skola straffa den brottliga och utrensa ogräset, likasom man å andra sidan icke läser underlåta att utrensa och bestraffa de människovärde förnedrande ultra servila tänkesätt och bemödanden, hvilka någonstädes kunna komma att visa sig.

Detta raisonnement är falskt, fördärfligt. All liberalism är carbonarism, och all carbonarism skall utrotas, ty annars är Europa i fara.

Men, Ni skriker om faror, och faror och faror! säger man oss; hvad är det då som egentligen står i fara, om Carbonarismen och libera-

kisnen få öfverhand? -- Jo, nu kommer det stora ordet. Spärra up öronen och hör! Det är civilisationen, som hotas, skall gå förlorad, om de vise ej i tid skaffa råd. Ser Ni, det är blott sladdret, blott den ociviliserade hopen, som är liberal; den civiliserade verlden kan ej lida liberalismen. T. ex. i Tyskland har Ni ju sett, huru de lärdeste och mest bildade äro alldeles fria från alla Demagogische Umtriebe, och blott packetsystemet sätter Undersöknings-Commissionerna. I Frankrike har Ni ju dagligen för ögonen, huru de liberale motarbeta uplysning och civilisation, under det deras motsändare af alla krafter arbeta för folkets allmänna bildning, för folkskolor, tankfrihet och med ett ord en äkta civilisation.

En stor Betraktare (Österreichische Beobachter), som från en ganska hög ståndpunkt betraktar verlden och tillika djupt ser in i det stora Hjulverk, hvilket drifver världshandelserna, har förklarad Grekernas nu påstående resning vara ingen ting mer och ingen ting mindre än en utgrening af Carbonarismen. Detta är också naturligt; ty hvem ser icke, att Carbonarismen nu i Grekland arbetar att förstöra den äkta Turkiska civilisationen och i dess ställe införa barbari i seder och kunskaper?

Europas interesse fordrar, att Grekerne kufvas. De äro ju intet annat än rebeller mot sin rättmätige, nådige Kejsare. Under hvad form rebellion, carbonarism och illégitimitet visa sig, skoldede ku vas, annars är Europas lugn och civilisation i fara. I fall rebellionen skulle få framgång, såsom nu tyvärr ser ut, så är det en helig pligt för hvarje civiliserad och christen magt, som har arméer på benen och skepp i sjön, att bistå Turkarne och återbringa lugnet i den delen af Europa.

Huru skall man bäst kunna utsläcka rebellionseld i Spanien? Detta har väl, vid första påseende, sina svårigheter, i så måtto att den gudlösa liberalismen där är rådande och dess lärorkännas af regering och folk. Hvad ett helt folk i enighet med sin regering gör, kan väl svårigen förklaras för upror; ty det låter något besynnerligt att tala om upror, hvarom regering och folk öfverenskommit. Men alla dessa betänkligheter kunna hälfvas i fall man vill bruka ett litet öskyldigt knep. Man kunde ju t. ex. skicka en hop pengar in i Spanien och därmed understödja eller väcka ett parti mot den högtidligen antagna sarkernas ordning. I alla länder finnas människor, som älska pengar och önska att göra lycka; utan tvifvel måtte också i Spanien finnas en hop vänner af den gamla goda tiden, en hop munkar och

prester, civilisationens sanna vänner, som för penningarnas och civilisationens skull gå in på att göra upror. Att ordet upror kan lämpas på deras företag, torde man, till en början åtminstone, svårigen kunna neka. Men snart kan väl, genom några bemödanden och rikliga understöd, saken bringas därhän, att det, som de förhärdade lugnets fiender kalla upror, växer i styrka och utgör ett nog mäktigt parti, för att ge landet utseende af att vara deladt mellan två mäktiga factioner. Då är tiden iane att träda emellan och hjälpa de rättrogne och såmedelst kufva den gudlösa Liberalismen.

Om Portugal behöfver man ej särskild bekymra sig; det följer Spaniens exempel; har det fördärliga systemet väl fallit på det ena stället, faller det lätt på det andra.

Om någon skulle mena, att det just icke är så moraliskt ädelt att väcka inbördes krig bland ett folk; så kan man häfva hans uprättsjuka serupler med framställningen af den följande höjd, hvar till det onda hunnit. Låt oss härvid lästa vår upmärksamhet för en stund.

Förr hafva revolutioner skett genom sammanstyrningar; partier hafva sammansatt sig; hemliga, ordenslika sammankomster hafva beredt och utarbetat planer; dessa sammangångningar hafva haft chefer, som ledt och styrat planerna till sina ändamål. Men, om man nu misstänker något sådant, om man söker det ondas rot i hemliga tillställningar, om man tror sig utrota det genom vissa partichefers upspanande och afrätning — då bedrager man sig. Nej, till en så ryslig höjd har fördärfvet stigit; att, utan chefer och hemliga planer, finnes en kolossal komplott utbredd öfver hela Europa; folk förstå hvarandra och arbeta för hvarandra, utan att någonsin hafva träffats eller samrått; Liberalismen och de öfriga odjuren af samma slagto gå med uprätt hufud i ljusa dagen; de fördömda lärorna predikas på gator och torg. Då Franska revolutionen bereddes, skedd de sådant först genom ett ordenslikt meddelande af vissa läror inom en trång krets af adeptor; icke mer än en bland tusende upfattade den sanna idén om kvällningens natur; folket följde med, af förbittring öfver nöden och af hat mot de privilegerade; men utan att klart inse, hvar fejen lägo eller hvad som borde göras. Detta öppnade vägen för bosvar att bemäktiga sig revolutionen; och sedan detta skett, bekades det för de vältänkande vise att kufva alltsammans.

Men nu står det ojemförligt värre till. Hvad som förr var en ordenshemlighet, en komplett

UTLÄNDSKA NYHETER.

Bland några få, och det egentligen på en enda häck i Europa, utbasunas nu och höres och begripes af millioner; och, hvad värst är, det höres och begripes med lugn och sansning; det höres från det ena hörnet af Europa till det andra. Hos folken äro ej blott passionerna upretade, utan äfven begreppen klarnade. Ve, ve, öfver fördärfvet och öfver fördärfvets apostlar! Den blinde ser, att ingen jemnförelse ens äger rum mellan graden af det onda förr och nu.

Utomordentliga och kraftiga medel måste nu användas. Om en så ringa röst som min kunde betyda något, så skulle jag föreslå följande plan. En beständig congress skulle hållas, med full magt och myndighet att, inom hvilken stat som häldst, vidtaga förlätningar, anställa undersökningar och afkrättningar genom extrajudiciella militär- och police-åtgärder, och såmedelst söka rensa ogräset ur lyctet. Öfver allt skulle på allmän bekostnad utsändas missionärer, som motarbetade tidens fördärfvade läror och återförde folken till den enkla, välgörande religion, våra förfäder hade. Alla uppfostringsanstalter för folket skulle förbjudas, ty erfarenheten visar, att det onda kommit däraf, att paket begynt vilja begripa och raisonera. Nationalbevärningen bör afskaffas och all väpnad styrka åter sättas på världsvad fot; ty erfarenheten visar, att världsvad militär är den brukbaraste. Koppymningen bör förbjudas, dels emedan en allt för stark befolkning är farlig, dels och hufvudsakligen därför att koppymningen är en ny upplämning, och alla nyheter äro farliga, om ej i sig sjelfva, dock därigenom att de vänja folken från tron på det gamla förträfflighet.

För att verkställa detta allt, fordras en betydande magt. Därtill måste nödvändigt occupations-arméer användas. Härom kan den, som inga kunskaper äger i krigs- och occupationsvetenskapen, naturligtvis icke gifva några förslag af värde. Men en enkel anmärkning torde dock vara oförgripelig: man bör noga vakta sig att i ett land förlägga en occupations armée, som i språk och seder har någon slätskap med landets invånare. Polackar, Ryssar eller Tyskar torde t. ex. vara tjänligast i Spanien och Italien, Engelsmän i Grekland o. s. v. Att för öfrigt uttänka någon plan för truppernas fördelning lär vara öfverflödigt. I förbigående torde dock få anmärkas, att Turkar och Tatarer nätte vara bland de dopligaste occupations trupper, och att detta äfven är ett stort skäl, hvar för Turkiska magten sorgfälligt bör skyddas och dess rang i det Europeiska statsförbundet upprätthållas.

Turkiet. Från Corfu skriver man under d. 12 Septemb. Efter Turkiska flottans afgång till Patra, hade Porten beredd en ny expedition, som skulle visa sig i Arkipelagen uti det ögonblick, då helleniska flottan hade att göra med den förras följande i Ioniska halvö. Denna andra expedition bestod af fyratio transport-fartyg, beledsagade af tre fregatter och en tredäckare. I väntan, att finna Grekiska sjön utan eskadranne från Hydra och Spetza, förde den 8000 man om bord, för att landsätta dem vid Napoli di Romania, på det de skulle kunna förena sig med den Turkiska till Morea framträngde hären; tillika hoppades den, att ännu finna Napoli i Turkiska händer och att rikligen kunna förse den, (enligt nyare Grekiska underrettelser tyckes äfven ännu endast sjöfästningen, icke hufvudfästningen hafva ghit öfver till Grekerne, hvilka äfven lika litet äro i besittning af de på nytt försedde fästningarne Madon och Koron), men admiralitetet i Hydra var tidigt underrättad, och sände sina fartyg emot denna expedition, i stället för att skicka dem till Patra. Dess flotta maskerade i begynnelsen sina rörelser emellan kusterna af Attika och Negroponte, och då den Turkiska påkades, emottog hon den vid Silota-sundet emellan Andros och Negroponte (Euboea). Turkarne, som sågo sig invecklade i denna, alltid stormiga och med klippor öfversädda genomfart, förlorade all fattning vid åsynen af helleniska flottan, i en kort träffning, som skedde skepp emot skepp strandade en fregatt af största rangen och flera Turkiska transport-fartyg på kusterna vid Chymis och udden Doros (Kepharakon); andre blefvo dels skutne i sank, dels tagna: resten af flottan förföljdes ända till farvattnen vid Tenedos och förlorades ännu på denna reträtt många fartyg. Af hela expeditionen hafva endast elofva fartyg, två fregatter och lineskeppet återkommit till Dardanellerna; utöfver två tredjedelar af landstignings-truppanna hafva omkommit i vattnet eller under svärdet. Äfven denna misslyckade expedition stod i förening med den stora till Grekernas förstöring utkastade anfälls-planen, af hvilken Chorsolid-Paschas upbratt till Morea i flera afdelningar, den första expeditionens landstigning i Patra och landstignings-truppernes marsch därifrån till östliga delen af halvön, äfven som två, från Epiros och Morea verkställda landstigningar i Akarnanien, voro delar. Allt har blifvit gjordt om intet och hela planen är, såsom man kan hoppas, söndersliten för lång tid. — Den i Patra liggande Turkiska

flottan har d. 1 Sept. afsegladt därifrån, sedan hon uppehållit sig där en månad. Mesolongi, emot hvilket hon, såsom redan blifvit nämndt, emellertid försökte ett anfall hade redan länge varit en vapenplats för hela västliga Hellas. Denna stad ligger lägre än halvet, emot hvilket nya upkastade jordvallar tjena den till skydd, och är i anseende till de vidsträckta Lagunerna, som skilja den, likasom Venedig, från halvet, otillgänglig för fartyg. Turkarne försökte ett anfall med kanonslupar och ett stort antal båtar, men slogos tillbaka med stor förlust. Fyra gångergjordes äfven ett försök, att taga den lilla vid inloppet till Lagunerna liggande öen Basilada, där den första ankarplatsen är, men hvarje gång illa emottagne af därvarande batterier, drogo Turkarne sig tillbaka till Patra efter förlust af mycket folk. Utslaget af så många sjösträffningar har ingifvit Hellenerne från fasta landet ett stort förakt för fiendtliga marinen. Då Turkarne, efter den sista af de redan nämnda reträtterne, soro up för Phidaris-floden, såsom de äro vane, för att hämta vatten, öfverföll dem 350 Ætolier, från ett bakhåll, dödade ett stort antal af dem och stogo fjorton slupar och flera båtar i besittning, dem de upbrände i Capudan-Paschas, Kara-Mehmeds åsyn. — Stateligen blef denne sjöbjelte mått på sina olyckliga operationer och lämnade golfsen vid Patra, hvarpå han med flottan styrde kosan till ud-den Matapa. Ännu är osäkert, om han seglar till Constantinopel eller något annat ställe. — Bref från Trieste under d. 2 October säga: öfverensstämmande underrättelser från Kephalonien och Prevesa (äfven som från Claranza i Morea af d. 22 Sept.) lämna nu mera icke någon tvifvel, att Suli d. 12 September af hungersnöd genom kapitulation gifvit sig till Turkarne. Till följd af den afslutade kapitulationen singo 2000 Sulioter tillstånd, att på engelska fartyg begifva sig till Morea. De inskeppade sig, men Engelsmännen, i stället att föra dem till Morea, satte dem d. 17 September i land på Kephalonien, för att där låta dem hålla quarantine, eller för att förhindra dem ifrån att förena sig med Moreoterne. Genom Sulis fall hafva Turkarne nyckeln till Epiros i händerna. Enligt utsaga af en sjökapiten, som kommer från viken vid Lepanto, besann Korinth sig d. 18 Sept. ännu i turkiskt våld. — Senaste underrättelser från Cypern skildra dess belägenhet såsom högst olycklig. Paschan hade låtit afväpna 60 byar emellan Larika och Famagusta. Knappt hade de kristne innebyggarne aflämnat sina vapen, förr än Turkarne föllo öfver de värnlösa och föröfvade de

rysligaste grymheter. Män, hustrur och barn blefvo mördade på alla möjliga vis, och samtliga innevånarne, 7000 familjer, utrotade. De skola hafva blifvit ofrättade på Sultanens uttryckeliga befallning. Präster förespändes såsom boskap och plågades till döds med piskslag, alla kyrkord rbarheter röfvades, och kyrkorna och husen förstördes. Sedan åtta månader hade Grekerne på Cypern förhållit sig alldeles stilla. Man fruktar, att hela Cypern skall undergå Chios öde. — Från Widdin heter det under d. 21 September: I ottomaniska husvudquarteret i Sophia hatva taterer ankommit med storherrliga ordres hvarpå genast stor rörelse ägde rum ibland trupperne. Redan voro turka afdelningar i begrepp, att afmarschera till Thessalien, då en contraordres inträffade. Men snart kom en ny kurir och straxt blefvo anstalter träffade för afmarschen af en corps utaf 10 till 12,000 man, som, undantagande 3000 Janitscharer, endast består af Asiater. Man räknar, att denna corps äfven om den använde yttersta skyndsambhet, likväl icke skall ankomma i hjertat af Thessalien före den 20 Oct., och som trupperne då åtminstone måste hålla 10 till 12 rastedagar, förr än de kunna gå vidare, så skulle de icke kunna taga del i militär-operationerna före de första dagarna i Novembermen detta är just den årstid, då det icke mer är möjligt, att föra krig i den trakten. Det är säkert, att Paschan i Widdin afslagit det honom updragna öfverbefälet i Thessalien, och att man i Constantinopel har låtit hans grunder gälla de må vara hvilka som helst, så att han behåller sitt Paschalik.

Spanien. Det märkvärdigaste stället uti de vid öppnandet af Cortes session hållna tal är utan tvifvel det, att regeringen står i begrepp, "att öppna underhandlingar med de stater, som känna och värdera Spaniens sauna rikedomar. Cortes hafva bildat sina utskott sex till antalet, nämligen: för kriget, finanserna, procedurcodex, diplomaten, fullmakterna och protocollernas redaction. — General Zarco del Valles utmarsch från Saragossa, för att å en sida med en betydande styrka bemäktiga sig de pass, som föra till Catalonien, under det General mina åt östra sidan sätter sig i förbindelse med Barcelona och de i det inre com-menderande General Milans och, så mycket möjligt är, omedelbart skall verka på Urgel och trakten däromkring, tyckes antyda en väl öfverlagd och combinerad plan.

COURIEREN

Måndagen den 4 November.

(Insändt.)

Man gör sig förvissad, att Redaction af Courieren, som med nöje omfattar tillfällen att anmärka fel och misstag, utan afseende till person, icke skall vägra ett litet rum uti sitt blad för efterföljande korta

Erindringer.

Uti afhandlingen af Couriers redaction om Ebersteinska Testamentet, säges bland annat p. 26. Att det varit Högsta Domstolens skyldighet, meddela yttrande i anledning af Just. Cantzlerens omförmälte anmälan i H. Domst. Den sig närmare betänker, torde kanske finna, att någon fråga om följderna af Just. Cantzlerens anmälan ej ens borde uppstå förn, vid tillfälle, då jemväl fråga kunde blifva om afgörande af det mål hvarå denna anmälan hade afseende. Sjelfva målet åter berodde i den stund alldeles icke på H. Domsts åtgärd; det var remitterat till Nedre Revision till nödige ansedde nplysningsars infordrande, och kunde ej annorledes återkomma till H. Domsts handläggning, än genom vederbörandes föredragning af nyo. Huruvida H. Domst. må vid sådant förhållande anses hafva bättre värdat sin pligt, i fall den igenom budskickning till sin Konung meddelat ett svar som Konungen ej äskat, eller i den anda författaren till afhandlingen utmärker, afgifvit ett yttrande, som ännu ej var af omständigheterna påkallat, och således i alla fall för tidigt, än då den på sätt som skedde, lät antekna Just. Cantzlerens anmälan i sitt protocooll, till den efterrättelse, som värduaden för Konungens bud, lagarnes helgd, och för handen varande omständigheter i sinom tid kunde kräfva, derom må nu den sakkunnige, efter närmare besinning dömma.

Pag. 30. heter det vidare, att för H. Domst. i alla fall återstod att förklara, hvarföre saken i 10 månader dröjde att i H. Domst. förekomma?

Den som gör sig underrättad om sättet till ärendernas behandling i H. Domst. efter den i förattningarne stadgade ordning, skall finna att H. Domsts åtgärd alltid uteblifver, och måste uteblifva uti hvilket mål som helst, så länge vederbörande uteblifva med föredragning af samma mål,

H. Domst. äger ingen rättighet, och således ej heller någon skyldighet att ömedelbarligen ens känna, hvilka mål och ärender inkommit till Just. Revisions-Expedition, eller huru de behandlas där. H. Domsts verksamhet eller åtgärd kommer ej i fråga, förn i den stund, då en sak igenom vederbörlig föredragning lägges under dess ögon. Om ett sådant förhållande må anses olämpligt, så må man tillskrifva det lagarne, och må man rättä dem; men icke är det rättvist, att äfven de, som bättre borde veta, byälfa för fel och brister hos sjelfva lagarne på lagskiparen, hvilken må hända har redan nog att bära, då han vid bristfälliga lagars tillämpning, sjelf lottägare till större eller mindre del uti mänsklighetens gemensamma stora arf på fel och brister, släpar sig fram på otackade mödors väg. Nu är det redan sagt här äfvan före, att Ebersteinske saken var från H. Domst. remitterad till Nedre Revision. Om härtill får tilläggas, att H. Domst. ej dröjde med vidare åtgärd i denna sak, än jämt till det ögonblick, då den igenom föredragning från Nedre Revision sattes i tillfälle att blifva verksam deri, så torde straxt något mer, hvad angår de anmärkte fclaktigheterne af H. Domstolen, icke vara att säga,

Få vi Riksdagskallelse?

Man har hört hvarjehanda ordas om denna fråga. Två och en half månad härefter få vi ändtligen se den första lagtima Riksdag, sedan constitutionen antogs. Detta har gifvit anledning till många betraktelser, och bland andra den, huruvida ordentlig Riksdagskallelse kommer att utlås. 46 § af sista Riksdagsbeslut *) säger: - - - "halva Wi härmedelst velat kalla dem, som vid nästkommande Lagtima Riksdag, i grund af sin lagliga rätt eller efter föregånget ordentligt val; böra i rådslagen och beslutet deltaga, att här i Hufvudstaden den 15:de Januarii 1823 sig inbana; äliggande vederbörande att ställa sig till noga efterrättelse, livad 11, 12, 13, 14, 15, 18, 22 och

*) eller, som det skulle kunna kallas, Register på Ständernas beslut och skrivelser.

77 §§ Riksdagsordningen samt 111 § Regeringsformen, i afseende på Riksdagsmannavalen, Fullmagternas behörighet och öfrige hit hörande omständigheter stadga och förnä."

Detta har man anseit vara Riksdagskallelse nog och trott, att någon ordentlig kallelse från Kongl. Maj:t icke behöfves, utan blott en påminnelse, i Circulär, till vederbörande auctoriteter, att ställa sig Ständernas beslut till esterrättelse, och mera dylikt.

Alldeles likadana beslut hafva alla Ständer sedan revolutionen fattat. Intet dylikt beslut har dock, förr än nu, gått i verkställighet i afseende på dagen. Men det är också endast dagen, som blifvit förändrad, då Kongl. Maj:t kallat uttima Riksdag; i allt öfrigt har Ständernas beslut blifvit, hvad det borde blifva, beständande eller, rättare sagt, öfverflödigt såsom blott ett upprepande af och hänvisning till Grundlagarnes föreskrift. Nu bestämna Grundlagarne ingalunda, att Konungen behöfver, i kallelse till uttima Riksdag, anföra skälen, hvarföre Ständerne kallas; de framläggas för Ständerna, då de sammanträdt. Sålunda kunde man sluta, att kallelsen till en uttima Riksdag ej behöfde bestå i mer än ett circulär eller dylikt, däruti blott den utsatta dagens ändring tillkännagifves, ty valsättet och de oavvalda rättigheter äro bestämda i grundlagarna. Ändamålet, kunde man säga, vinnes ju lika väl.

Men det är icke så. Nationens värdighet fordrar, att Konungen själf talar till henne, så snart han vill kring sig samla hennes ombud. Han gör det i vida mindre viktiga ämnen. Ett bönedagsplacat t. ex. innehåller ärligen detsamma, utom sjelfva texterna; och desse skulle, genom circulärer till Consistorierna, lika lätt kunna upgi vas. Men Konungen upprepar, genom ärlig kungörelse, samma oförändrade stadganden om bönedagarnes helgd m. m. Det anses icke nog, att hvarje medborgare kan ur författningar och förra placater inhämta, hvad han till sin esterrättelse behöfver veta. Det anses icke nog, att en Landshöfding eller ett Consistorium påminner härom. Nej, både Konungens och nationens värdighet anses kräfva ett ömedelbart meddelande, om det ock intet annat innehåller, än hvad hvar man vet eller kan ur författningar framleta.

Så förhåller sig äfven med kallelse till lagtima Riksdag. Ur ett Riksdagsbeslut, som för fyra år sedan kungjordes, kan man väl få rätt på en kallelse till lagtima Riksdag d. 15 Jan. 1823; men detta berättigar ingalunda till förbigående af den vanliga högtidliga formen för dess påbudande,

Konungen bör, med lika omständlighet kalla nu instundande Riksdag, som någon uttima.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Öfver Zante hafva underrättelser från Morea ända till d. 22 September ankommit till Trieste: Turkarne hade gjort ett stort utfall från Korinth, men blefvo tillbakaslagna med en förlust af 4000 man. Grekerne trängde härefter in i Korinths stad och hamn och besatte begge. Nära 3000 sårade befuna sig i Korinth, hvilka öka Turkarnes förlägenhet, och torde försorsaka slottets fall, änskönt de belägrade kort tid före utfallet hade erhållit frisk tillförsel (En senare underrättelse från Ragusa af d. 2 October berättar helt kort: Korinths slott har gifvit sig till Kolokotronen d. 24 September till följd af en förlorad träffning). Om turkiska flottan ersar man, att hon, hårdt förföljd af Grekerne, hade fortsatt sin återfart till Dardanellerne längs med kusterna af Morea, för att öfvervintra, och att hon d. 13 Sept. inlupit igolfen vid Napoli di Romania. Så snart Grekerne märkte denna deras fienders kosa, skyndade de fram från alla sidor, och söka att tillskynda dem ett nederlag i dessa farvatten. En till Befgrad ankommen tatar har medfört en Sultanens firman, i kraft hvaraf alla husgerådssaker af guld och silver skola aflämnas. Den skulle publiceras d. 4 October, men redan rädde en obeskriflig bestörtning ibland Turkar och Kristna. Från Bitolia hade bref ända till d. 20 September ankommit till Semlin. Enligt desamma hade Chorschid Pascha, som än uppehöll sig i Ternovo, än i Larissa, framkastat en corps af 4000 man ända till Salona, men äfven denna corps skall vara slagen. Härefter har han skickat mycken tross tillbaka till Bitolia, och det hette allmänt att han skulle uppställa sig där, hvilket äfven icke bör förundra, emedan pesten rasar i Janina, och på andra sidan kapitenerne Tassis och Diamantis med 7000 man stå i trans rygg vid Servitzia, endast fyra timmars väg från Larissa. Desse begge befälhafvare voro sedan trenne månader i besittning af Platamone, och hade förmodeligen hindrat, att Chorschid icke i egen person tågade till Morea. Från Bucharest skrifver man under d. 26 September: Hospodaren Ghika har ankommit med sin hofstat och 2700 man nya trupper, sedan den gamla garnisonen tämligen riktat sig och därpå afmarscherat. Det säges, att garnisonen kommer endast att bestå af

700 man, och att resten skall förläggas i byarne. Hvad som sedan ett år föregått och ännu föregår i Furstendömena, öfverstiger alla begrepp. Efterverlden skall knappt kunna tro det; och ändock är det så. Turkarne äro så till sägande nu mera privilegierade att föra pesten till det öfriga Europa. Begge furstendömena förvandlas till turkiska paschaliker, och en Divan-Effendi afgör under en kristen furstes firma öfver Wlachernes och Moldaurnes lif och död. Utrymningen är ett fullkomligt gäckeri, då lika många milistrupper från Bulgarien inryckt. Elände hopar sig på elände, och hvar och en är öfvertygad, att intet slut ännu är att hoppas, emedan Turkarne ständigt blifva öfvermodigare. Bref från Constantinopel af d. 25 Sept. säga: "Vid afgången af de sista underrättelserna från Aleppo af d. 6 hade jordbäfningen ännu icke uphört och stötarna följde ända till nattens inbrott så häftrigt på hvarandra, att hus och byggnader, som i de större stadsquarteren hittills undgått faran, äfven instörtade, och nästan intet beboeligt hus mera blef öfrigt. De dödas antal, ringa räknadt, skattas till 20,000; de sårades är gränslöst. En stor del af innevänarne är utvandrad. Äfven Antab, Antakia, Gesses, Latakia, Alexandrette, Tarsus, Marcose, Hama och Hems kände mer eller mindre rysliga verkningar af den förstörande kraften; till och med i Damascus och på öen Cypern försporde man lätta jordskalf. — Underrättelserna från rikets östliga gräns låta icke synnerligen gynsamt. Perserne synas hafva gjort framsteg. Cholera morbus hade utbrustit i Mossul och kändes äfven i Mardin. Druernes öfverhufvud, Emir Biskur, skall hafva begifvit sig till Egypten på ett fransyskt fartyg, där han hoppas vinna tillgilt genom Mohammed Ali Paschas bemedling. — Ännu fela alldeles tillförlitliga underrättelser öfver ställningen af angelägenheterna i Morea. Dagligen sättas de mest stridiga rykten i omlopp; ingen tror mera därpå, och Turkarne göra sig icke det besväret att rätta dem. — I stället för den hittills varande myntpresidenten har Husni-Bei blifvit tillsatt. Aaris-Effendi, som förut varit Reis-Effendi i lägrät, har erhållit en Dester-Eminis eller Riksarkivars plats. Paschan i Syrien har blifvit transporterad till Seide och Behram-Pascha till Aleppo. Den senare behåller äfven provinsen Rakka. — Öen Candia är hemsökt af pesten och stor dödlighet råder där. — En om natten emellan d. 18 och 19 Sept. i ett armeniskt hus nära vid Fanaren utbrusten eldsvåda har till saka förvandlat mer än 2000 nära och trångt intill hvarandra byggda hus, behodda af den fattigare

folkklassen. Detta stadsquartens ofördelagtiga belägenhet förhindrade all framgång af släckningsanstalterna. — Pesten har beklageligen i de tvänne sista veckorna gjort några framsteg, nämligen i byarne vid Canalou och ibland de vid Bayukdere cantonerande trupper. Äfven Pera och Galata äro icke alldeles fria från spår af det onda; likväl stå hospitalerne ännu tomma.

Spanien. Finansministern, som i sin berättelse till Cortes begärt en summa af 784,896,837 Realer till statsbehöfvens betäckning, med ett däri inbegripet deficit af 432,708,309 Realer, säger i samma berättelse: "Regeringen känner ganska väl storleken och beskaffenheten af det offer, den måste fordra af nationen; men då hon blifvit satt i nödvändighet, att till hvarje pris förskaffa densamma åtnjutandet af inre lugn, och skydda henna för yttre hot, af hvad grund och under hvilken förevändning det ock må ske; och då hon känner, att dessa behof äro trängande och peremptoriska, att de fordra ovanliga och viktiga åtgärder, utan att föranleda till nya pålagor eller deras förökande, som redan finnas, emedan deras indrivande endast kan fortskrida ganska långsamt; så finner Konungen för godt, att i ändamål att bereda utväg för den summa af 733,896,957 Realer: 30 Maravedis, som anses såsom alldeles nödvändig till Jani månads slut 1823, föreslå Cortes inskrifningen i Stora Boken af 65 millioner Realer med 5 procenta ränta, för att af regeringen användas, då hon finner det nödigt och på det med ändamålet mest öfverensstämmande sätt." Krigsministern, General Lopez Banjos, anför i sin annars med mycken moderation författade berättelse: "Det är klart nog, att de militära ekiperingarne och förråderna för rebellerne kommit från andra sidan om Pyreneerna, och att möjligtvis från den heliga aliancens sida afsigter tydas, emot hvilka klokheten fordrar att i tid föresä sig, emedan Spanien icke får underkasta sitt öde osäkra händelser eller en främmande vilja." Men härutöfver göres likväl intet annat rike någon tillvitelse, ej eller utmärkes någon stat eller souverän såsom fiendtlig emot Spanien; tvärtom "förmodas, att Portugals regering ständigt skall vara beredd, att i yttersta fallet lämna allt möjligt bistånd." — Man har erhållit bekräftelse på öfverste Cabras nederlag genom general Espinosa. Den förres colonne har måst kasta sig in i fästningen Irati. Det dirigerande utskottet har starkt tadt Cabras vägstycke; och genom en proclamation tillkännagifvit Navarreserne och Biscayerne, att General Lieutenant D, Carlos

O'Donnell nu skall öfvertaga befälet. Men man erfar från dessa provinser, att lugn och frid där blifvit fullkomligt återställda, och att kusterne vid Santander äfven som vid Irati äro de enda puncter, där en liten stäm af insurgenter ännu håller sig. — Från den Catalaniska sidan vet man om general Mina endast, att han d. 30 Sept. afmarscherat med 8000 man från Calaf emot Berga, sedan han lämnat starka garnisoner i Solzona och Cerdona. General Milans hade med en lika styrka vändt sig emot Olot, och hans avantgarde marscherade d. 2 Oct. på Campredon, sedan Manresa och Vich blifvit lämnade bakom fullt försäkrade. General Zarco del Valle & sin sida hade gått öfver Cinea och d. 1 inryckt i Trempe, stödjande sin venstra flygel på de fransyska gränsebergen och den högra på Belaguer, som är i de insurgerades händer, men blockerades mycket noga. Vid postens afgång från Saragossa försäkrades bestämt, att Minas avantgarde d. 3 varit endast trenne timmars väg från Urgel. Insurgenternas magt stod allt jämt sammandragen vid Segre d'Urgel ända till Puicerda; men flera guerillaschefer hade vägrat, att lyda general d'Eroles. Enkla band besvarade för öfrigt ständigt den constitutionella lären i ryggen, oroad garnisonerna och afbröto förbindelserna. Man lät detta ske tills vidare, under det man beredde ett hufvudslag emot Urgel och Puicerda, för att endast förskingra regentskapet, hvar-est man tänkte sysselsätta sig med fridens återställande i det inre. De constitutionelle truppernas entusiasm förnekade sig intet ögonblick. Fyra tusende frivillige från Barcelona hade stött till general Milans. Det är anmärkningsvärdt, att Barrou d'Eroles, som gäller för en skicklig officer, 1820 var en ifrig anhängare af det constitutionella systemet i Spanien, men att han, sedan han fallit i onåd hos ministären och blifvit förvist till Majorca, hastigt viltböd sina tjänster åt regentskapet i Urgel. Provinsen S. Sebastian är alldeles befriad från insurgenter och genomtågas af den tappre öfverste Jauregui, med en liten men utvald colonne, i alla riktningar.

Frankrike. Tillslutandet af H. H. Leroux', Corréards och Thérays boklädor, genom regeringen fruktlosheten af deras däremot gjorda föreställningar, väckt, att detsamma skall vederfaras flera bokhandlare och tryckare o. s. v. hafva väckt stor oro och utomordentligt misstroende uti bokhandelsöfvelsen. En fullkomlig stockning har inträdt i redan började företag, och man måste frukta, att, om det så fortfar och intet sker, för att

åter höja det sunkna modet, årsslutet och afräkningstiden skola medföra talrika fallissementer i denna rörelse. — Konungen har förordnat inrättandet af en telegraphisk linea från Paris öfver Bourdeaux till Bayonne och därtill serskilt anvist 300 000 fcs. Sir Rob. Wilson har ifrån Paris afrest med sin familj, sedan polisen antydt honom, att lämna Paris inom 24 timmar. — Ut i Bourdeaux utkommande tidning heter det från Bayonne under d. 7 October: "Vi vänta 600 gend'armer till fot, som redan äro under vägen hit, och förutan de 23 fotregementene, som marschera hit från alla puncter i Frankrike. 2 cavalleriregimenter. Verksamheten i våra tyghus är ständigt densamma. Antalet af spanska emigranter tager dagligen till."

England. Af alla hittills varande rykten rörande utnämningen till öfverståthållerskapet i Indien, tyckes man kunna finna, att endast trenne candidater. Lord W. Bentinck, Lord Amherst och Hr. Manners Sutton (Underhusets talare) allvarsamt kommit på förslag och att Lord Amherst bland dessa erhållit företrädet. Tillika erfar man; att Sir Henry Wellesley (förut minister i Madrid) blifvit utnämnd till minister vid Österrikiska hoffvet. Några corporationer i Dublin bringa ingen ting mindre å bane, än återupplösning af Unionen, för att afhjelpa Irlands nöd. Köpmangillet och garfvaré societeten hafva ställt sig i spetsen, och en Hr. Lucius Concannon, som sitter för en engelsk Borough i Underhuset, har åtagit sig, att göra motionen därom i underhuset. — I London råder stor glädje öfver underrättelsen, som enligt bref från Petersburg skall vara säker, att äfven engelska fartygen i Ryssland skola i afseende å afgifterna sättas på lika fot med de inhemska. — Från den arktiska landsexpeditionen hafva Kapitenerne Franklin, Dr Richardson, Lient. Back och flera andra lyckligen återkommit till England. De besvärigheter, som dessa modige upptäckare och de af deras kamrater, som duktat under för desamma, hafva utstått, öfverstiga hvarje uttryck. Af en berättelse i Montreal-Herald synes, att de icke undersökt så litet, som hittills blifvit upgifvit, utan endast i nordost om koppargrufveloden 500 miles af en öppen och isfri kust.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

COURIERA

Torsdagen den 7 November.

Ett annat sätt att besvara frågan om Riksdagskallelse.

(Insändt.)

Regeringsformens föreskrift härom synes mig lika litet tvetydig till sin åsigt, som sin ordalydelse. Ständerne, heter det i 49 §, skola ut hvarje Riksdagsbeslut bestämna dagen, då de åter sammanträda, samt uttrycklig Riksdagskallelse, med nödiga föreskrifter i afseende på Riksdagsmannavalen, deruti intaga, När uttrycklig kallelse till bestämd dag sålunda är utlördad; kan det väl svårigen sättas i fråga, att ju en ytterligare kallelse af Konungen vore öfverflödiga. Och i 11 § i Riksdagsordningen ålägger dessutom Ständerne att i Riksdagsbeslutet bestämma skyldigheten för vederbörande corporationer eller embetsmän att, utan vidare påminnelse och utan annan anledning, än vid lagtima Riksdag Riksdagsbeslutet, och vid uttima Riksdag sjelfva kallelsen, besörja, det valen till Riksdagsmän, där sådana val äga rum, i laglig ordning och, vid ansvar, med all skyndsamt verkställas. Det torde vara svårt att uppgifva, hvarföre en kallelse af Konungen skulle behövas, då det så uttryckligen stadgas, att valen skola ske utan vidare påminnelse och utan annan anledning, än Riksdagsbeslutet.

Orsaken åter, hvarföre Grundlagarne så stadga, igenfinner man lätt, då man påminner sig, att den i Riksdagsbeslutet intagna kallelsen skall vara en garantie, att Riksdags hållande vid den tid, som den senast bör äga rum, ej må kunna underlåtas. Denna kallelse bör hållas i helgd; och därtill hörer, att den får åtlydas, sådan den är, utan att hafva blifvit af någon annan myndighet än Ständernas förnyad, Det vore i sjelfva verket att förnärma dess anseende, om Regeringen skulle vidtaga en åtgärd, som utmärkte, att kallelsen, sådan Ständerne gifvit den, icke vore mäktig att sjelf göra sig åtlydd — Likasom det utan tvifvel måste anses för ett lagens förnärmande, om Landshöfdingarne företoge sig att kapitelvis kungöra och till åtlydnad påbjuda detsamma, allt efter som de kunde tro det behöfligt.

Låt nu Regeringen icke destomindre gifva sig

den öfverflödiga mödan att utskrifva kungörelser; som uprepa Ständernas Riksdagskallelse; och man skall nästa gång kanhända se folket färdigt att afbida de Kungliga Kungörelserna, innan det tror, att Riksdag kan äga rum. Man vet, huru måttligt syenska folket studerar sina Grundlagar.

Hvilket behof skulle det då vara, som påkallade en sådan där påminnelse, om hvilken man talar, såsom så gagnelig och nödig? De, som skola besörja om valen, äro ju embetsmän, hvilka aldrig få vara okunniga om Riksdagsbeslutet, och för hvilka hvarken dessa eller några lagar och författningar behöfva kungöras, emedan de blifva genom allmän försorg dem tillställda. De behöfva då om Riksdagsterminen lika litet påminnas, som om allt annat, hvad de i tjensten hafva att iakttaga. De få icke glöma sådant. Och de kunna väl svårigen glöma, att en Riksdag kostundar, när alla människor omkring dem naturligtvis påminna sig och ofta omtala en förestående händelse af så stor vikt och interesse.

Hvem är Konungens Rådgifvare?

Den, som meddelar Konungen råd, NB. i regeringsämnena. — Men hvem är det då, som meddelar Konungen råd i regeringsämnena?

Constitutionen talar blott om vissa de högsta embetsmän såsom Rådgifvare; men erfarenheten visar däremot, att Konungen ofta hemtar råd ända ned från de lägsta. Detta sker genom så kallade remisser, hvilka ofta genomvandra en stor mängd instanser, innan de återkomma. Den föredragande påteknar det inkomna förslaget en remiss till ett Collegium, Collegium en till en Landshöfding, Landshöfdingen en till Kronofogden eller annan underlydande tjänsteman; och på detta sätt kan rådgifvarekallet ofta komma att sträcka sig ofantligt djupt ned. När remissen genomvandrat de först utstakade vägarne och återkommer, kan lätt hända, att man finner, det första föreskriften varit orätt och att man därigenom ej fått den nytta lysning, man behöft eller önskat. En ny vaudring åt ett annat håll måste då förelagas.

Men om ämnet ock på detta sätt varit utställt till utlåtande af en mängd personer, dem det icke angår; så finnes dock ingen ting som hindrar, att ju dessa personer ändock afgifva ett utlåtande däröfver och sålunda göra sig till Konungens rådgifvare i hvarjehanda. Rådgifvarnes antal kan då blifva både stort och brokigt.

Likväl äro alla dessa i det hela intet annat än den ansvarige rådgifvarens rådgifvare, ehuru formen tyckes visa, att de äro sjelfva Konungens. Och denna form har till stor del försäkrat den förbistring, som här råder, angående ansvarighetens sanna natur. Collegier, Contor, Landsböfvingar, Consistorier, Magistrater råda, utan någon bestämd ansvarighet för sina råd. Den verklige, Konungen närmast varande, rådgifvaren, Ministern, måste ej blott visa ett synnerligt oiseende på råd, som directe gifvas Konungen, utan äfven ause sig med trygghet kunna lita på upgifter, som däri finnas. Han står således i det svåra förhållandet att antingen, genom deras förkastande, söta sig med ett inäktigt parti eller ännu mer öka sin ansvarighet, i fall han skulle råka att misstaga sig. Han har ju haft så goda råd att ölja, skall man kunna säga.

Den långa kedjan af rådgifvare ex officio blifver på detta sätt ej allenast besvärlig, utan verklig skadlig. Den, som skall gifva det slutliga, afgörande rådet, måste ofta, med eller mot sin vilja, med eller utan vämjelse, genomvada en gyttna af olika menande, men lika omogna (om ej ofta öfvermogna och maskstungna) utlåtanden och betänkanen. Han får visserligen ofta uplysningar och förslag af högt värde, men också ofta en mängd låggradiga, fornstöpta och intet uplysande sammelsurier. De förra skulle han dock kunna få, utan att de på embetsvägnar framkallades; de sednare kan han lätt umbära.

Orsaken hvarför Ministern i Sverige i embetsväg hemtar sina uplysningar och sin tankehjälp, är den, att här sker allt på det sättet, att okunnigheten i statistik och statshushållning är anseelig, att knappast källor finnas att tillgå för den, som vill lära känna landets sanna tillstånd, och att då den enskilde icke kan eller icke vill ge uplysningar, måste de inhämtas af embetsmän. Den första idén att så förfara har imedlertid frambragt okunnigheten och läknöjdheten.

Den verkliga Ministern finnas, concentreras inom dem alla kunskaper, som fordras, för att theoretiskt bedöma ett ämne, samt alla kunskaper, som ur de däröfver utgifna skrifter kunna inhämtas. Erfordras en local-uplysning, så hörer man

en samling af ställets kunnigaste och mest oberoende män, hvilka ej hafva det interesse, som en af regeringen beroende tjänsteman ofta har att falskt framställa sakerna. De fördringar i statistik, näringars gång och dylikt, som inträffa, utbasunas af publiciteten och inberättas till regeringen, som således icke behöfver för hvarje särskildt fall infordra officiella acter. Huru näringarna trivas, huru skatterna gå in och, med ett ord, alla detaljer i ämnet, har Ministern dagligen att tillgå på en levande talfä i sin bureau, som utgör haus ögon och öron. Finances Ministern behöfver icke gå till ett Stats-Contor, som åter går till ett Landtränteri, för att få veta, hvar penningar behöfvas och hvar penningar finnas. Och på samma sätt alla ministärer igenom. Om Monarken frågar sin Minister: hur står det till där eller där? hvad har jag att påräkna där eller där? hvar behöfver det hjälpas? hvar det? så kan Ministern genast svara, utan att förstå sig hos en mängd småverk och efter långt betänkanke, äntligen inkomma med en packa fulla, justerade, underskrifna, beseglade embets utlåtanden, som kan hända, då de inkommit, uplysa icke precist hvad Monarken velat veta. Sedan är skillnaden mellan ett verkligt rådgifvare-system och mångrådgifveri.

(Forts. e. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Från Constantinopel heter det under den 25 September: Porten har sedan d. 22 September erhållit officiell underrättelse, att Grekerne redan åter besatt staden och hamnen i Korinth, änskönt citadellet ännu var i Turkarnes besittning. Enligt alla underrättelser har Morea varit en graf för Turkarne. För ett år tillbaka blefvo Grekerne förlösligade, för ett halft år sedan bittert tadtade, men nu mera tänkes här allvarsamt öfver deras sak. -- Äro händelserna på Morea redan värda ett allvarsamt öfvervägande, så äro de genom tatarer från Mesopotamien och Armenien till Porten ankomna underrättelser ännu mera nedslående, och hafva tydligen väckt stor förskräckelse hos alla Musulmän. Den 12:te, så lyda berättelserna, som ingått med tatarerna, hafva Turkarne vid Trapezunt, 50,000 man starka, blifvit slagne, och Perserne ryckte därpå in i Trapezunt. Hela Mesopotamien och största delen af Turkiska Armenien äro redan eröfrade af Perserne och en persisk armé rycker oafbrutet fram

i Natolien. De flästa orter längs med svarta hafvet äro i upror. — Basynnerligt nog, att Turkarne vänta hjälp af de europeiska makterna emot Greker och Perser. — De Greker, som ännu befinna sig i hafvstäderna, flykta åt alla sidor och d. 20 blefvo många grekiska hus antända i Constantinopel. Turkarne upfylla moskeerna och försäpa klagande rikets undergång. Cuorschid-Pascha utfärdar nu sedan han, som är den ende general af insigt, faner, hvarthän Sultanens grovma terroristiska åtgärder förde, befallning på befallning, att de kristna skola skonas, men det är för sent. Den af Grekerne som hade penningar, är på haken, de andre hafva gripit till vapen. Thessalien, Livadien, Morea, o. s. v. betala icke mer några afgifter. — Enligt bref från Bitolia af d. 19 September har general Norrman, förenad med Botzaris och 4000 Sultoter, inträffat vid de Feni Brunnarne, sex timmars väg från Janina, och framtränger från denna sida emot Larissa. Janina skulle redan varit i hans våld, men pesten förhindrar dess intagande. De förutnämnda Turkarne flykta alla till Thessalonich. Grekernas sak står förträffligt. — Innehållet af dessa underrättelser från Bitolia, skrives det ifrån Semlin d. 7 October, bekräftas fullkomligen genom flyktingar som för 22 dagar sedan lämnade denna ort. (Underättelsen om Sullis öfvergång som öfver Trieste kommit till Augsburg tyckes således vara alldeles grundlös. Senare bref från Trieste försäkra, att de från Kephalonien ankomna flyktingar anländt från trakten vid Arta, endast för att undvika pesten). Händelsbref från Thessalonik af den 9 Sept. säga, att de nyligen från Rumelien ankomna turkiska trupperna endast skulle användas till bevakning af halvön Kassandra, där Grekerne gjort åtskilliga landstigningar, hvilka ändamål icke tycktes vara något allvarsamt företaget, emedan de skedd med för litet trupper. Om den turkiska härens ankomst från Donau hade man icke hört något, det hette endast, enligt rykte, att en corps från Bulgarien väntades före Septembers slut. I hafsviken kryssade grekiska fartyg oafbrutit, likväl lyckades det stundom neutrala, att löpa in eller ut, emedan blokadesystemet icke strängt iaktogs, efter den från Hydra, i anledning af flera ingångna besvär, utfärdade stränga befallning, att afhålla sig från alla fiendtligheter emot kristna fartyg. Emedertid hade handeln fullkomligt afstannat. Den af Fürst Maurokordatos nyorganiserade corps, som framträngt ända till Arta, för att verkställa sin förening med Sultoterna, skall hafva dragit sig tillbaka, man vet icke af hvad orsak. Emellan Omer-

Pascha och de engelska autoriteterna på Corfu hafva öfsta communicationer sedan någon tid ägt rum. Engelska fartyg försägo beständigt de turkiska fastningarne på Albanesiska kusten, men alla förfrågningar måste betalas dem contant och till höga pris. — Från Nipoli di Romania har ett fartyg, som d. 23 September lämnade dess farvatten, inlupit i Ancona och medföde den underrättelse, att den förpestade turkiska flottan d. 19 Sept. fortsatte sin kosa till Dardanellerna och förföljdes af Grekerne, hvarvid hon förlorade en fregatt. Den algeriska flottan hade redan tidigare afsöglat till Algier och den egyptiska till Egypten. Grekerne hoppas ännu, att genom brännare förstöra den turkiska flottan. Från Kalamata har man erhållit nya trovärdiga underrättelser, att sätet för Grekernes centralergering åter blifvit förlagdt från Tripolitza till Korinth. — Ut i en skrivelse från Storbritanniska consulu på Cypern af d. 15 Augusti läser man följande rysliga berättelse om tillståndet på denna olyckliga ö: Två och sextio bår och köpingar hafva alldeles försvunnit; deras ruiner äro endast öfverblifna, för att vittna om deras förstörars barbari, och ännu är dessa bloddruckna odjurs raseri icke stilladt. För få dagar sedan hade en horde af desse skändlige vändt sig emot Morphon, där de satte allt i blod och lågor; bustrur och barn blefvo till större delen gripne och flera dagar inspärrade i privata hus utan all näring; de, som d. hade öfverlevvat hungern, förbrändes med busen. Alla timmar betecknas af mord på alla panter af öen; de gå här ordentligt ut på kristenjagt, såsom man på andra ställen går på villobrädsjagt. Men i synnerhet utöfva dessa djuriska Osmanlis sitt raseri emot kyrkorna och kristendomens tjänare. I Agia Niapa dödade de först de alldeles fredliga innevänarne eller gjorde dem till fångar, därpå förbrände de kyrkbilderna och införde boskapen i kyrkorna såsom uti stall. I Chryso-Rojatissa har kyrkan blifvit förvandlad till en moské. Nyligen inbröt Zabiden (underståthållaren) i Kyrenia med sitt band af rasande i klostret Panteleimon; de sadlade och btslade munkarne såsom lastdragare, och tvungo dem, att bära sig på ryggen ut på fältet, så att några af desse olycklige, utmattade uppgåfvo andan. Öfverståthållaren på öen, en lika rå som dum människa, hade för kort tid sedan skickat sin Kowas, (aljutant) till klostret Kiku, där några Anachoreter uppehöll sig. Denne embetsman, icke mindre grym än sin herre, lät till döds plåga flera af dessa arme eremiter, ibland andra den öfver hela öen kände pater Sylvester; de öfrige hafva flyktat. Därpå satte Turkarne

träktarna däromkring i brand. Denna varade i 23 dagar, och spridde sig till den ena kantonen efter den andra. Flera sköna fruktträdskogar, vinberg o. s. v. hafva blifvit lågornas rof. Förödelsen är omätlig: Inom en omkrets af 35 timmars väg blifver man af ett genom odling och trefnad förut så utmärkt land intet annat varse än en enda askhög. — Den delen allena af öen, som Mehmed-Ali, Paschans i Egypten trupper innehafva, njuter lugn. Hans fältherre Sahli-Bei handhafver den strängaste ordning ibland sitt folk. Skulle Mehmed-Ali, såsom man har orsak att frukta, draga sina trupper tillbaka, så funnes alldeles ingen säkerhet mer, icke en gång för Frankerne.

Spanien. Sedan d. 11 October hafva flera artiklar af den nya militär-lagboken blifvit af Cortes antagne, ibland andra d. 55:te, som lyder: "Ingen militär skall lyda sin förman, om denne i följande fall missbrukar den beväpnade makten, vid de af lagarne bestämda straff: 1) för att förolämpa Konungens helgade person, 2) för att hindra det fria valet af de deputerade till Cortes, 3) för att hindra Cortes' sessioner på de af förättningen utsatta tider och fall; 4) för att suspendera eller uplösa Cortes eller deras permanenta deputation; 5) för att på något sätt lägga hinder i vägen vid Cortes' eller deras permanenta deputations sessioner eller öfverläggningar." Ett nytt lön är under förslag. — Merino har åter visat sig med 40 man i provinsen Burgos. Statstidningen kungör officiellt Zaldivars skedda nederlag vid Puerta Serrano. Stadsrådet i Madrid, som sannolikt fruktade, att åtskillige, icke till national-gardet hörande borgare, skulle kunna göra ett elakt bruk af de dem under de oroliga första dagarne af Juli i händerna gifna vapen, har befallt att desamma skulle åter afväpnas; denna åtgärd har förorsakat något missnöje. — I Madrid råder för öfrigt fullkomligt lugn. (Däremot berättar tidningen l'Oracle i Bruxelles, att ett bref från Madrid af d. 11 Oct. ankommit, enligt hvilket den lifligaste oro skulle råda, många arresteringar ägt rum och hela garnisonen och milisen vid postens afgång voro under vapen). Hertigen del Infantado, som hade begärt, att till lands ända till Alicante få begifva sig till Iviza; dit han blifvit förvist, har erhållit afslag. Den förre landshöfdingen i Madrid Hr. Martinez S. Martin hade likaledes blifvit förvist till Majorca, men emedan han uppehöll sig något längre i hufvudstaden, än som var honom föreskrifvit blef han d. 3 Oct. arresterad. Man försäkrar, att han samma dag frukosterat tillsam-

mans med Konungen i Buen Retiro. Från Barcelona skrifer man under d. 6 Oct.: General Mina har ännu icke gjort något skott, utan endast anordnat truppernes fördelning under deras åtskilliga anförare och deras uppställning, kvarvid han ofta begifver sig från en ort till en annan. Ständigt ankomma nya trupper; nya corps ser formeras, och man tror, att arméen i Catalonien före denna månads slut skall bringas till 30,000 man. Alla Insurgentband från andra provinser hafva dragit sig till Catalonien. Insurgent-regentskapet torde snart begifva sig till Puicerda; redan skall det hafva transporterat sina sjuka och sårade till Livia, en by vid gränsen; ty så snart snön först tillstänger ingången till Andorradalen, under det Cerdanja är i de constitutionellas händer, skall Seo d'Urgel vara oundvikligen förloradt. — Alla tusendfaldiga rykten om segrar å begge sidor äro hittills utan grund; men ett stort slag tyckes vara nära.

Frankrike. Den ministeriella Journalen, i fortsättning af sina åsigt öfver de stats-rättsfrågor, som skola kunna erbjuda sig för Congressen i Verona; afhandlar utfröligt den frågan: "I hvilket fall kan en främmande makt med vapen fordra förändring i en annan stats författning?" Den rättfärdigar det genom ett decret af Ferdinand VII d. 5 Maji 1808 gillade år 1812 skedda införandet af den Spanska statsförfattningen, anför dess formliga och alldeles ovilkorliga erkännande samma år af hofven i London, Palermo, Rio Janeiro och St. Petersburg; och att Ryssland i den bekanta noten 1820, utom den militära resningen somma år äfven tadlat det absoluta regeringssättet, som åter inträdde år 1814 och menar slutligen, att Europas alla rättigheter emot Spanien inskränka sig därtill, 1) att försvara sig emot detsamma om det skulle försöka, att påtvinga andra sin grundlag eller bistå dem, som skulle försöka sådant, 2) att gifva detsamma det vänskapliga råd, att behörigen leda den revision af statsförfattningen, som enligt dess egna grundlagar kan inträffa år 1824. Detta och en större frihet för Monarken i sina beslut måste utverkas genom en förklaring af de främmande ministrarne i Madrid och fram för alla af familje-ministrarne från Frankrike och Neapel, som böra äga rättigheten till ett friare tillträde till hofvet, och, i fall det misslyckades, vore att öfverlägga, om man skulle vänta något af tiden eller om man måste handla.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

COURIEREN

Måndagen den 11 November.

Hvem är Konungens Rådgifvare?

(Forts. och slut fr. N:r 49.)

Det gamla bruket, att en mängd tvistemål afgöras af Konungen i Dess Råd, har gifvit rättgångsform åt alla mål, som där förekomma, äfven regeringsmål. Man har bemödat sig att skaffa parter åt dessa mål, och i fall de äfven varit rent af allmänna, har man ändock lyckats i sitt bemödande, på det sätt att petitionären, proponenten (i fall frågan blifvit väckt af enskild man) gjorts till kårande, och alla de, som saken kunnat angå, till svarande. Sålunda har man fått parter; underdomstolar och instanser har ej varit svårt att tillskapa, genom inhemtande af utstående från Collegier, Contor, Magistrater, Landshöfdingar &c. De så kallade parterne gjorde påminnelser och repliceerade, allt fullkomligt såsom vid domstol. De administrativa verkeningo domstolsform, äfven om de icke hade verklig domsrätt.

Men just den händelsen, att de flesta administrativa verk tillika fått verklig domsrätt i vissa mål, har förorsakat denna förblandning af magter och former. Man ville vara consequent; och allt, som gick (NB. utom brottmål) från ett Collegium, skulle, i högre instance, gå till Konungen i Conseilen (eller, i äldre tider, till Rådets civil-afdelning). Sålunda har blott slampen gjort, att en mängd tvistemål dömas, i sista instance, af Regeringen, och icke af domstol. Och samma gång, som det ena målet har inför Konungen, borde äfven det andra hafva. Likasom Öfverdomstolen har uplysning och ledning af underdomstolarnas yttranden, så skulle äfven Konungen i Regeringsärenden hemta uplysningar och råd af underlydande auctoriteter. På sådant sätt upkom denna långa trappledning af rådgifvare i regeringsärenden.

Öfver allt har man önskat och på vissa ställen har man vunnit den enkelhet i domaremagtens inrättning, att instanser icke finnas och en domstol afgör i första och sista instance (ty cassation af proceduren innebär väl rättighet att uphäfva domslutet, men icke att ändra det, såsom vid instanceväsendet sker). Men huru mycket mer

vore ej att önska enkelhet i regeringen, så att hon sluppe de ofantliga omvägarna, då hon skall röra sig. En lycklig följd af denna förändring måste blifva, att alla verkliga rättgångsmål komme, dit de verkligen höra, till domstolarna; ty, så snart instanceväsendet och den nu brukliga orimliga formen i administrativ-styrelsen uphörd, blifve regeringens inblandande i domaregöromålen (dem hon då skulle upåta i första instance) allt för ögonskenligt orimligt, för att längre kunna bibehållas.

Det återstår att säga några ord om Konungens viktigaste rådgifvare. I England kallas Parlamentet Konungens stora Råd. Också är ingen ting naturligare, än att Monarken tager råd af sitt folks ombud, i fråga om viktiga regeringsäleg, ty man glömmie aldrig, att dessa ske för folkets och icke för Monarkens skull.

Nu innehåller dock Svenska constitutionen ingen förbindelse för Konungen att inhemta Råd af Ständerna, i allt hvad regeringsärenden vidkommer. Dessa beslutas utan allt hörande af folkets ombud; och då desse någon gång, obudne, meddela underdåniga råd härutinnan, sker det i form af önskan eller supplik, öfver hvilken därefter råd inhemtas från hela den ofvan beskrifna underrådgifvareskaran. Constitutionen har således satt dessa öfver Ständerna i vishet och Konungens förtroende. De sednare rådfrågas aldrig (så vida betydlig pennigobevilling icke är för saken nödig); de förre rådfrågas alltid, äfven öfver det, som Ständerne önskat. Hvem var det, som sade, att embetsmän, ja subalterner, gjort 1809 års constitution?

Om man ock velat ge Konungen större magt i afseende på ekonomiska mål (såsom de kallas här) än i lagstiftning; om man ock trott all nödig vishet och erfarenhet i landets hushållning kunna så concentreras inom Stats-Rådet och embetsverken, att Konungen i dylika ämnen kunnat umbära den erfarenhet, som just genom hushållning vinnas och först rätt kan vinna stadga, då hushållare från alla ländar sammanföra sina kunskaper om de olika orternas behof; om man ansett embetsmannas studier och rutiner mera tillräckliga i dessa ämnen än i lagstiftning; om man således ansett sig böra

ät konungen ensam förvara lagstiftningen i landets hushållning och nya allmänna inrättningar; — så hade man dock, åtminstone för skenets skull, bordt lemna Ständerna rättigheten att råda, om ock på deras råd ej behöft göras afseende och Konungen i alla fall fattat sitt beslut, såsom honom godt synt. Man hade bordt visa någon aktning för Ständernas tanka, likasom man visar aktning för en enskild mans tanka; hvilken man måste erkänna för en ärlig och uplyst man, äfven om han ej har någon rätt att yttra sig. Man hade bordt anse en hop små underbetjänters utlåtande öfver Ständernas önskninagar såsom öfverflödigt. Det vore behörligt att tänka, det hela Svenska Folkets omhuden, samtade från alla orter och bland så många yrken och klasser, skulle äga nog liten erfarenhet och uplysning, för att behöfva hvarje liten embetsmans utlåtande öfver sina tankar. Hvilka stympare måtte ej Ständerne vara, kan den okunnige säga, då de ej kunna inför Konungen yttra en tanke, en uppgift, som ej behöfver af en tjänsteman controleras, innan Konungen vågar tro därpå!

Den olücksaliga grunden härtill är, såsom en författare nyss yttrat, att man allt för materielt tänkt sig förhållandet mellan regering och folksrepresentation, blott såsom juridiskt och icke såsom moraliskt. Man har blott tänkt på rättigheter och deras skarpa begränsning, icke på ett vänskapligt samverkande, på ett ömsesidigt meddelande af råd och uplysningar. Man har tänkt sig den ena statsmagten såsom fiendlig mot den andra, och hela machinens gång såsom en product af ömsesidig spänning. I stället att upgöra en statsform, sådan den theoretiskt tänkes god, sammansatte man en, utan tvifvel i de flesta stycken god och vida bättre än allt det föregående, men ändock egentligen stödd på den grundideén, att hom blott skulle sättas för gamla missbruk. Man hade ty värr nog exempel på den gamla afunden, den gamla slitningen mellan interessen. Man ville således kringgärda och kringskansa dessa, i stället att sammansmälta dem. Sålunda, då man ej fann sig vid att borttaga Konungens ekonomiska lagstiftningsrätt, emedan man fruktade, att om den fiendliga magten Ständerna finge gällande röst däri, skulle Konungens regeringsmagt inskränkas; fann man ock icke rådligt eller billigt, att Ständerne finge ens en rådande röst. Endast petitionsrätten tilltrorde man sig ej att beröfva dem, då den, efter all billighet, borde lemnas hvarje enskild man. Må Ständerne, så tänkte man, bekymra sig med saker, dem de äga afgöra; hvad Konungen äger göra, med biträde af sina embets-

män, därom bör han ej ens lemna Ständerna någon notice.

Att de, som stiftade grundlagen, så tänkt är visserligen svårt att säga; men sjelfva grundlagen ser så ut, som om de så tänkt. Hvad rättigheter Ständerne äga vid lagstiftningen, hafva de fått emedan det icke kunde dem nekas; Konungens och deras ömsesidiga veto är bestämdt; men till råds tagas de icke, där de ej äga veto. De äro en magt bredvid Konungen; men de äro icke Konungens råd.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Hvad offentliga blad för någon tid sedan ganska omständligt berättat om en högtidlig procession, som i Constantinopel skall hafva ägt rum vid den nye patriarkens val, läser vara alldeles ogrundadt. Trovärdige personer, som under de dagarne voro i Constantinopel, förklara, att man där alldeles icke vetat något därom, äfven skulle Grekerne hafva aktat sig, att visa sig församlade i så stort antal, som blifvit uppgifvit i dessa berättelser. Reis Effendi hade redan under d. 27 Juli låtit tillstålla Franska och Preussiska ministrarne en note, däri han tillkännagifver Hospodarernes utnämning och furstendömonas nya förvaltning, men förbigår de ryska stridigheterna. — Sedan Lord Strangfords afresa hafva de europeiska ministrarne alldeles dragit sig tillbaka i Pera, och lefva utan förbindelse med Reis Effendi. Det tyckes nästan, som om de ville undvika alla diplomatiska communicationer och afvakta congressens resultat. Lord Strangford hade sluteligen satt alla drifljädrar i rörelse, för att vid de sista konferencerne förmå Reis Effendi åtminstone därhän, att befullmäktiga honom till medlare på congressen; men förgäfves. Porten afslog denna bemedling, under de ärofullaste uttryck för den ädle Lorden och tillställde honom däröfver några dagar före hans afresa en officiell note, som han medtog till congressen. Den note, som formligen afslog bemedlingen, är känd ibland diplomaterna i Constantinopel, men öfverlämnades endast till Lord Strangford till begagnande på congressen, och meddelades icke af honom. — Enligt underrättelser från Corin, heter det i Oesterr. Beob., tyckes det icke vara någon tvifvel underkastadt, att Chorschid-Pascha utfört sin marsch till Morea, icke med sin vanliga försigtighet, utan med stor öfverilning, att han hvarken behörigen beräknat det landets hjelp-

källor, i hvilket han inträngde, eller det motstånd, som han där skulle finna, och att han efter oväntadt hastiga framsteg befunnit sig i Argos, utan att hafva förberedt de till hans vidare operationer nödiga stridskrafter och lefnadsmedel. Följden af detta förfarande var, att de turkiska härförarne måste draga sig tillbaka på Korinth, att de vilde detta tillfälle angreps af åtskilliga grekiska härförare, och lido betydlig förlust. Den turkiska garnisonen i Napoli var å nyo öfverlämnad åt sig sjelf, och åter färdig att ingå en capitulation. Dessa händelser tyckas hafva tilldragit sig i de sista dagarne af Augusti månad. Turkarne voro för öfrigt ständigt i besittning af Korinth, och kunde, så snart de kände sig nog starka, hvarje dag från denna vigtiga punkt åter begynna sina afbrutna operationer. Den 13 September hade underrättelse ingått till Corfu, att en del af stora turkiska flottan omseglat södra spitsen af Morea och landsatt 15,000 man trupper vid Napoli di Romania; så att icke allenast den turkiska besättningen därstädes ännu en gång undgått den förestående capitulationen, utan äfven de i närheten af platsen varande insurgentchefer lidit ett stort nederlag. Sedan d. 10 September vejar turkiska flaggan på Sulis murar. Innevånarne i denna stad hafva yttrat den önskan, att utvandra, om brittiska regeringen ville anvisa dem en af Joniska öarne att nedsätta sig på. General Adam tyckes ganska ogerna hafva inlåtit sig i denna underhandling; men till slut har han lyssnat till Sulioternas anbud, inrymt dem åtskilliga districter på öen Cephalonia, afsändt flera skeppsladdningar med spannemål till de ditinvandrandes första underhåll, och skickat transportfartyg till Prevesa, för att emottaga deras familjer. — Den afsatte grekiske Tolken Havraki Aristarki är mördad, men Porten skall icke hafva befallit detta mord. — Perseerne hafva på den ena sidan framträngt ända till Erzerum och på den andra till Sultanieh. Bagdad försvaras ständigt, men måste dock till slut falla. Från Arabien har i Constantinopel den nedslående underrättelse ingått, att Wechabiterna upfångat karavanen till Mekka och Medina och mördat nära 10,000 Turkar. — Paschan i Belgrad hade den 9 October ännu icke kungjort de erhållna firmanerna rörande inlämnandet af guld och silfver och myntets nedsättning. I Servien råder i anseende till denna åtgärd en allmän bestörtning, och Paschan vågar icke, att sätta befallningarne i verkställighet, emedan en rening af Servierne skulle blifva följden däraf. Den Fransyska ministeriella journalen innehöll den 23 October följande märk-

värddiga artikel, rörande de grekiska angelägenheterna: Grekerne tyckas göra sig nya förhoppningar, som vi skulle önska se bekräftade, men för hvilka vi icke kunna gå i borgau. Följande rykten circuleras häröfver: Sultanen, säger man, har uti befallande ton fordrat återlämnandet af de utaf Ryssarne besatta gränsfästningarna vid Phasia, som Ryssland lofvat återgifva sedan Moldaus och Wallachiets angelägenheter blifvit upgjorda. Man tilllägger, att Porten dessutom förklarar, att den väntade en formlig återkallelse (désaveu) från Rysslands sida af allt, hvad greve Strogonow i sine noter sagt till Grekernas förmån, och hvilket kunde anses såsom ett tadel af Divanens upörande. Porten, försäkrar man, tager de fem makternas grundsats i den stora alliancen, "att vilja qväfva alla rebelljoner," uti anspråk. (Här antages Storbritannien såsom äfven inbegripen i denna allianc, hvilket engelska ministereu, såsom man vet icke medgifver.) De af Herr. v. Lützow och Strangford gifna uplysningar kunna icke lämna någon tvifvel öfrig öfver Turkarnes öfvervinnerliga egenunnighet, att icke höra något vänskapligt råd eller att blott tillåta skuggan af en mellankomst till Grekernes förmån. Bref af en viss vikt, som i går ankommit till Paris, säga, att Kejsaren Alexander, trött af så mycket öfvermod utaf en så litet fruktansvärd fiende, tillkännagifvit Congressen i Verona sin åsigt att alldeles förändra sitt system i anseende till Turkiet och att använda våld, för att änteligen förmå den barbariska regeringen i Constantinopel till concessioner. Som England beropat sig på sin förra förklaring och förnyat densamma: "Att makterna hvarken hafva rättighet eller interesse, att utan åtskilnad sätta sig emot hvarje revolution, ehuru olika dess beskaffenhet och grunder än må vara", så har ryska kabinettet från sjelfva denna grundsats härledt sin rätt, att i den grekiska revolutionen erkänna kännetecknet till ett legitimt motstånd mot tyranniet. En för mensklighetens och det kristna namnets vänner så glad nyhet skall utan tvifvel blifva väl uptagen af våra läsare, men trogen vår pligt, att aldrig taga våra önskingar för verkligheter, åtnöja vi oss, att meddela dessa rykten, så som de kringlöpa i Paris bland personer, som äro främmande för alla revolutionära tankar, men tillgifna den grekiska saken. Politici veta dessutom, att två meningar råda ibland de ryska statsmännen, och att ofta i en afgörande krisis användas alla medel, äfven de som erbjudas genom föregifna rykten, för att blott blifva hörd och åtminstone upväcka sakkad och tvifvel."

Spanien. Skingringen af trossoldaterna i Irati bekräftas så väl genom officiella som enskilda underättelser; öfver 600 man hafva ankommit till St. Jean-pied-de-port i det beklagligaste tillstånd. General Eguia har gifvit ordres, att de åter skola samla sig på tre puncter vid gränsen i Frankrike; detta skall utan tvifvel icke tillåtas, men de tyckas vilja, såsom det skedde under Quesada, hemligt verkställa det i bergsklyftorna. Resande från Navarra, som komma från Cataloniska gränsen, berättat, att General Mina icke förr vill angripa, än de i hans rygg omkring Tarragona, Montblanch och Villafrauca de Penades svärmande banden blifvit fullkomligen förstörde Mequinenza och Balaguez kommit i hans våld och han således med säkerhet kan bilda sig en reservcorps af de småningom ankommande trupperne, hvarunder han ewelertid mer och mer vill hoptränga Insurgenterna i Urgelska kretsen. Dessa äro tämligen talrike i Castelfoit, Agramunt och Salsona, befästa äfven deras försvarslinje vid Segre ända fram emot Urgel. Dessa samma resande skatta Minas stridskrafter, inbegripna garnisonerna i Lerida, Tarrega, Crvega, Cardona, Manresa, Vich och Rosas till 16,000 man; insurgenternas däremot, med inberäkning af de omkring Tremp och Girona stående afdelningar, till 25,000 man, af hvilka 16000 äro indelta i regement. Från Irun skrifver man, att d. 15 Oct, en insurgentafdelning under Barratia och Zavala öfver Zegame inträngt i Guipuzcoa, men att el Pastor uphunnit den vid Vergaro och förskingrat den i Onjates berg. — Enligt privata bref af d. 4 Oct, ifrån Cadiz skall allt stå väl till där, och man var utan bekymmer i afseende på gula febern, sedan det begynt att regna i ymnighet.

Frankrike. Man tyckes ligga så mycket mera vikt på beslutet öfver de liberala bladen, som det skall fortsätta domstolarnes parlamentariska makt öfver periodiska blad, som gifva underrättelse om deras sessioner. Skulle denna rättighet fräntagas dem, och längre fram kanske förbjudas dem, att gifva kamrarnes discussioner, så inser man icke, hvad de vidare skola säga sina abonnenter, och följagteligen, huru de skola kunna äga bestånd. — Den brochure, som utkommit öfver Hr. de Vilèle (och som tillskrifves Hr. Bertin de Vaux; medarbetare i Journal des débats) missbilligades hvarken af Moniteuren som kort fört predikat samma grundsatser eller af Journal des débats; Hr. de Vilèle, säga Royalisterne, tillstår således stillatigande, att han närmar sig till vän-

stra sidan, I alla fall torde Hr. Corbière, som återkommit sjukare till Paris, än han lämnade det, nödgades gå ut ur ministären; åtminstone råda honom hans läkare därtill, såsom oundvikligt vilkor för hans hälsas återställande. — Engelska ministern har meddelat de i Paris vistande engelsmän till deras underrättelse, att han, på sin förfrågan hos fransyska regeringen öfver orsaken till Sir B. Wilsons förvisning från Paris, erbållit det svar, att inga särskilda facta lägo till grund därför, utan endast Sir Wilsons kända politiska tänkesätt. — Justitieministern utarbetar flera lagförslag för nästa session. Det viktigaste däribland skall bestå däri, att förminska Apellationsdomstolarnes antal och att utvidga de bibehållnas jurisdiction. Ändamålet med denna åtgärd tyckes vara, att försätta enkl. Råd och domare, i afseende på deras oafsättlighet såsom öfvertaliga uti hvilostånd. Å andra sidan vill man fördubbla uppbördsmansplatserna i Paris' tolf arondissementer.

Portugal. Den 6 Oct, aflades inför Cortes berättelse om händelserna i Pinhão, hvarifrån militär-gouverneuren de Mello ankommit med ett fransiskt utvåg. D. 3 Aug. var en allmän resning ibland folket och trupperne därstädes, hvarvid de oväntadt förklarade sig för prinsens regentens åtgärder; alla för tillgifvenhet mot Portugal missäktade Europeer fördes i arrest på fästningen under föregifvande att förvara dem emot folkets raseri. Herr de Mello uppgaf därför sin plats och updrög den till officeren af högsta rangen i provinsen, öfverste Camello Pessoa, som sedermera blef suspenderad af den provisoriska juntan. Den 29, då general Mello redan var om bord, ankom flottan från Rio under befäl af divisionsefven Lamare. — Med verksamhet arbetas nu på utrustandet af en ny, fruktsamsvärd expedition till Bahia. Den 13 October skall en telegraphisk depeche till Lisbon hafva inberättat avslutandet af ett off- och defensivt förbund med Spanien.

Italien. Den namnkunnige bildhuggaren, Marchese Antonio Canova, dog i Venedig d. 13 Oct, allmänt saknad, uti dess väns, Antonio Francesconi detto Florian, hus, där han sedan sin ankomst d. 4 Oct. legat sjuk af en häftig magkrampe. I Rom har madame Letizia Buonaparte aflidit,

COURIEREN

Torsdagen den 14 November.

Om Tryckfriheten.

af en Fransk författare.

Då censuren af alla skrifter under 20 ark infördes i Frankrike, uphörde en af de bästa där utkommande tidskrifter (*Le Censeur*) och författarne beslöto i dess ställe utgifva särskilda häften, som under olika titlar och alltid hvardera öfver 20 ark, samt således oäktmliga för censuren, innehöllo samma sorts ämnen och betraktelser, som tidskriften förut innehöllit. Detta företag begyntes med en till de Ministeriella Censurena ställd skrift, hvilken synes så redigt och samt framställa den som punkt, hvarur all Censure, vare sig förutgående såsom i Frankrike, eller efteråt utöfvad såsom här, bör betraktas, att vi icke tro oss bättre kunna använda ett blad eller två, än om vi intaga oivannämnde skrift. Den lyder så:

"Alla folks lagar hafva erkänt, att människorne, ända till en viss ålder, äro ur stånd att sköta sig sjelfva med klökhet och försigtighet. För deras väl hafva lagarne således velat, att de skola förblifva, så länge denna svaghets- och oersarenhetstid räcker, under föräldrars eller förmyndares skyddande våld. Lagarne hafva slutligen bestämt den epok, då de kunde öfverlemnas åt sig sjelfva och blifva fria, i det de komme till myndiga år.

Abbé de Montesquieu, som himlen, till vår sällhet och till litteraturens förkofran, begäfvat med ett högst skarpt och genomträngande snille, har frött sig göra den upptäckten, att det funnes en hemlig analogi mellan människans åldrar och antalet af blad, hvaraf en bok består, mellan ynglingens påflugenhet och en pamphlets uttall. Af detta mysteriösa förhållande har han slutit, att skrifter, då de ej ägde en viss tjocklek, behöfde sättas under förmyndare, likasom ynglingar, så länge tills de hunnit en viss ålder; och likasom våra lagar sagt, att ingen man kommer till myndiga år förr än vid 21 års ålder, har Abbé de Montesquieu genomdrifvit det beslut, att ingen bok är myndig förr än vid tjuguförsta arket.

Alldeles omyndig till volumen och kanske allt för mycket myndig i afseende på sina tänke-

sätt, har Censeuren tydligen insett, att man skulle hafva två skäl, i stället för ett, att underkasta honom denna stränga lag, och att man så mycket mer skulle skynda att sätta honom under förmynderskap, som hans format var litet och hans karakter oberoende. Af naturen oböjlig, har han ej velat underkasta sig censurans ok; han har häldre öfvergifvit den form, hvarunder han var född, än den frihet, utan hvilken han ej kan lefva; han har ansträngt sig för att komma till myndiga år, han har hunnit tjugu ark och är sålunda fri och fullkomligt sui juris. Ifrån denna stund, MM. HH., undslipper han en domarätt och skall ej erkänna någon annan censure än de ordinarie domstolarnas, en censure lika gynnsam för friheten, som er är menlig för henne, och hvilken hans skall underkasta sig med lika mycken undergifvenhet, som han skulle oförligt hafva utbärdat er.

J skolen kanske tro MM. HH., att då vi sålunda betrie oss från en magt, vi vilja lösgöra oss från allt slags tygel och utan hjälp öfverlämna oss åt ett okunnigt lynnes alla infall. Vi vilje i detta afseende icke lemna Er det minsta bekymmer, och vi skole förklara oss öfver de motiver, som bestämma oss att undandraga oss en domarätt. Vi vilje smickra oss, MM. HH., att ingen ärlig och verklig oväldig man har kunnat, vid läsningen af våra skrifter, misstaga sig om beskaffenheten af våra tänkesätt. Man måste, i våra benömdanden att försvara våra politiska inrättningar mot Ministrarnes ingrepp, se den allvarliga afsky, hvarav vi lifvas mot allt slags sjelfsväld. Detta tänkesätt MM. HH., erbjuder våra läsare den säkraste borgen för den samvetsgrannhet, hvarmed vi skole hålla oss inom de gränser, lagarne och allmänna vettet utstaka. För öfrigt skole vi ej glömma, det vi böre rättfärdiga vår emancipation; vi skole, därom kunnen j vara öfvertgade, anse för en hederspligt att visa allmänheten, att man kan skriva med förstånd och måtta, utan att slå under er uppsigt och vår frihet skall blifva en ny borgen för vår moderation. Omöjligt är det icke, att vår ton ofta contrasterar mot häftigheten i de skrifter, som utgivas i ministrens interesse och med dess bifall; och kanske skall man mer än en gång behöfva rodna öfver ho samheten och sansen i vårt språk.

202

Det är således icke för att missbruka tryckfriheten, som vi undandragit oss eder domsrätt; det har skett därför, att beskaffenheten af vårt arbete ej tillät oss att underkasta oss denna domsrätt, därför att blotta titeln på vårt arbete tillbakastötte hvarje tanke på förutgående censure, och att det varit i högsta grad orimligt, om en skrift, hvars hufvudföremål är att framdraga ministrarnes felsteg och godtyckliga handlingar, utkomme endast med ministrarnes agenter approbation. Man kan ej dölja för sig, att sanningen är ett mynt, som ofta förlorar mycket af sitt värde, då det går genom censurans händer; och den händelse finnes, då hon, utgående ur dess digel, ej kan i allmänna rörelsen mottagas utan med det största misstroende. Om ock våra ministrar skulle hafva nog uphöjd själ, för att tåla, det man offentligen sade dem obehagliga sanningar, och om III. Censurer vore nog sjelfständiga att tillåta det; skulle dock allmänheten, som ej visste, hvad hon borde tro i detta afseende, öfverlemnas sig åt sitt medfödda misstroende; hon skulle inbilla sig, att vi ej sagt allt, som var att säga; hon skulle kauske tro, att vi sagt, hvad som ej var att säga, och Censuren skulle slutligen i världen anses för ett arbete skrifvet under ministrens inflytande.

För öfrigt, MM. HH., är det väl säkert, att, om vi underkastade oss censurans välbehag, det alltid skulle tillåtas oss kungöra sanningen? och skulle våra läsares misstroende verkligen vara ogrundadt? Eburn vi ej haft långa relationer med censuren, hafva vi dock kunnat märka, huru funktänlig hon var för de mot ministrarna rigtade lugg, och med hvilken verksam och öm omsorg hon utströk allt, som kunde reta våra Excellencers så retliga egenkärlek. Af två eller tre häften, som blifvit henne underställda, hafva mer än tio sidor stadt i hennes händer; och om hennes klör vore så hvassa, inuan det var lösligt att låta dem växa, hvad skall det väl vara nu, då lagen autoriserar deras hvässande! Af de utslutningar, hon gjort i synnerhet i vår sista nummer, hafva vi kunnat sluta, att det framdeles skulle vara oss omöjligt att utgifva en enda, som ej bäre märke af dess klör. Hon har ej skonat de oskyldigaste saker. Ett utdrag ur Mezeray's Memoirer har utan hämsertighet blifvit utstruket; och sanningar, som offentligen genomgätt Ludvig XIV.s despotiska regering, hafva ej kunnat få återvisa sig under Ludvig XVIII.s fria och faderliga styrelse.

Vi äro inmedertid skyldige censuren den rättvisa att tillstå, att under de ögonblicks samtal, hon beviljat oss, hon ej visat sig egentligen fiende till

vårt arbete; hon har till och med försäkrat oss, att hon skulle tåla ett slags opposition *). Men af de ändringar, hon gjort i våra artiklar, hafva vi kunnat skönja, hurudan den opposition skulle vara, som det skulle ingå i hennes grundsatsar att tåla. Den opposition, som skulle finna nåd inför censuren, borde vara en opposition, full af artighet, en opposition smickrande för Ministrarna, äfven då när hon förebrådde dem grofva misstag, eller snarare en opposition, som tillstöte ögonen för dylika fel och förvillade allmänna tänkesättet, i det hon framdroge med bitterhet obetydliga saker, men tege med de brottsligaste tilltag. För att med ett ord uttrycka alltsamman, censuren skulle önska en opposition, som, utan att någonsin våga contrariera ministrarna, ändock inbillade folk, att man under deras styrelse njöte en stor frihet, så att de, gennu att tåla henne, kunde göra sig ett grant namn för liberala och högtänkta män, utan att det kostade deras äregirighet eller deras egenkärlek någon ting.

En d lik opposition, MM. HH., vore mycket för lärd för oss; hon fordrade en skicklighet, som vi ej äga, en försigtighet, en taktik, som ej mindre skulle strida mot öppenheten af vårt lynne än mot ändamålet af vårt arbete. Vår första pligt är att säga sanningen, och att säga henne ostympad. Detta är äfven det första, allmänheten fordrar; och hon har i detta afseende aldrig visat större anspråk, aldrig varit mera svår att förnöja. Våra revolutionära styrelser och tidningar hafva i tjugufem år så missbrukat dess ärliga lättrogenhet; hon är så ledsen vid förställning och lögn, så begärlig efter uprigtighet och ärlighet, att enda medlet att behaga henne och vinna hennes förtroende är helt enkelt att icke bedraga henne. Sorgfälligt böra vi således undvika allt, som kunde gifva henne den ringaste oro, väcka hos henne den minsta misstänka om ärligheten af våra skrifter; och där hafven J, MM. HH., det som ålägger oss att ej underkasta dem er dom; icke såsom ville vi därigenom insinuera, att hvarje censurerad skrift nödvändigt är en stympad eller ändrad skrift, men att hon möjligtvis kan så vara, och att denna möjlighet är nog för att inbilla folk, att hon verkli-

*) Ja sådant händer. Blott man är *beskedlig*, blott man blandar sitt tadel med beröm, blott man anmärker småsaker, blott man gör mne af att på sin höjd liksom *understå* a vederbörande, om de ej möjligtvis kunde hafva misstagit sig i den eller den puncten &c. &c. — Se *Granskaren* passim, samt förlis beskrifning härfter. Man är sig lik öfver allt.

gen är det; så misstänksam och misstrogen har man gjort världen.

(Forts. e. a. 5.)

UFLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Från Clarauza på Morea har ett fartyg efter en tio dagars resa inslutit i Trieste. Enligt de med detsamma ankomna bref, som äfven därpå anlände resande bekräfta, skall det på Morea stå väl till för Grekerne. I Clarauza hade 1000 fängne Turkar jemte 85 kameler d. 6 Oct. ankommit. Turkiska flottan, som ryktet sagt åter hafva landsatt några tusende man vid Napoli di Romania, men hvilket icke blifvit bekräftadt, och som enligt uppgiferna i flera blad hade om bord 20,000 man landsigningsstrappar, hvarmed Morea skulle eröfras, räknade vid sin afseglning från Patra högst ännu 2000 man, hvilka knapt förslogo till fartygens besättning och ibland hvilka pesten redan länge härjat. Hårdt prässad af Grekiska flottan ankom hon d. 13 Sept. i golfen vid Napoli, genombröt de Grekiska fartygens linia uti sista dagarne af Sept. och fortsatte sin kosa antingen till Candia eller till Dardanellerna. Vid utfarten från golfen förlorade Turkarne två fregatter och trenne brigger. Så låta öfverensstämmande underrättelser från dessa trakier. Den stora Turkiska armada har således slutat sin sjerde spåtserfart till Morea utan något afgörande företag, men icke utan förlust. Grekerne hoppas likväl, att med sina brännare ännu uträtta något stort. Nyligen från Kephalonja ankomna bref berättat innevänarnes i Suli ankomst dit på engelska fartyg. De hafva förstört Suli och kapitulerat. Detta är likväl för ingen del att anse såsom om Sulioterne underkastat sig, hvilka, 5000 man starka förenade med Rotzaris, stå vid Janina, utan detta rörer endast staden Sulis innevänare. Härifrån låta de motsägelser förklara sig, som hittills ägt rum i anseende till Suli. Maurokordatos står i Albanien, och skall flera gånger hafva slagit Turkarne, hufvudsakligen vid Agrapha. -- Skrifvelser från Livorno af d. 18 Oct. säga: "De underrättelser vi här erhållit från Grekland låta högst gynnande. Den rest af Turkar, utgörande 2800, som ännu sökt att hålla sig i Akro-Korinth, hade enligt nyaste underrättelser gifvit sig genom kapitulation, hvar vid lifvet blifvit dem försäkradt, och voro förde fängne till Tripolitza. Denna lyckliga sakernas vändning har öfver allt väckt stor entusiasm och å nya eldat alla Greker till det beslut, att dö eller segra för friheten. Berät-

telser från Constantinopel innehålla, att Turkarne vid Erzerum lidit ett så mördande nederlag af Perserne, att Paschan, som anförde dem, svårt sårat endast räddat sig med 20 man och ett allt artilleri, tross o, s. v. fallit i segervinnarnes händer." Från Odessa heter det under d. 8 Oct.: Från Constantinopel hafva vi underrättelser ända till d. 3, enligt hvilka där rådde stor bestörtning öfver Persernes segrar. Divanen har skickat en fullmäktig till bendliga hufvudquarteret, för att underhandla om fred, emedan kriget med Persien nästan förorsakar Porten mera bekymmer, än Grekiska insurrectionen, som man med hjälp hoppas snart sluta. Det säges, att af de vid Buyukdere cantonerande trupper 20,000 man blifvit beordrade emot Perserne, och 20,000 man till Larissa. Paschan i Belgrad har nu meddelat Turkarne i Belgrad firmanerne rörande inlämnandet af guld och silfver och myntets nedsättning, hvaröfver stor bestörtning råder. Furst Milosch har i de Serviske deputerades namn förklarad sig däremot, och på det bestämdaste vägrat aflämnandet. Paschan har härpå munteligen försäkrat de förnämare Turkarne, att Sultanen, ja till och med Haled Effendi i Constantinopel aflämnat allt deras silfver. Men de girige Turkarne blefvo likväl döfve för Jesse föreställningar.

Spanien. Den 11 October förelade Sjöministern sin berättelse öfver nationalsjömaktens tillstånd och fordrade dess förärkning för tjensten vid Costa firme, i stora oceanen, vid Philippinerna och vid Cantabriens och Cataloniens kuster. Den 12 framlade Inrikesministern sin berättelse öfver halfvens tillstånd i en märkvärdig framställning och föreslog 15 olika åtgärder, hvilka beträffa bestämmandet af prästerskapets öde och disciplinariska medel emot det, civilpensionärerne, sockne-provinzial- och militär-föreningarne i de fall, då factioner röra sig, hvilka medel skulle ställas i regeringens händer; äfven att upprätthållandet af patriotiska sällskap och upförandet af fosterländska skådespel måtte gynnas. -- Förvisades till ett special-utskott. -- Den 13 beslöts enhälligt att bevilja regeringen en recruterings af 29,973 man och en remonte af 7983 hästar. Fr. Septimo och andre deputerade hade yttrat sin förundran, att regeringen icke fordrade flera trupper. Inrikesministern svarade, att äfven mycket vore att räkna på den förträffliga local-milisen, och att, i händelse af en invasion, regeringen icke allenast skall föreslå en tillökning af arméen, utan äfven utaf alla Spaniorer påräkna ett fritt upoffrande af deras lif

och egendom. -- Enligt en af Krigsministern d. 14 förelagd status skall truppernas antal (med inbegrepp af den activa milisen; 30,000 man, och den nya beivlingen), belöpa sig till 108,051 man, 7895 officerare och 15090 hästar; den portugisiska arméen till 60,000 man, (med inbegrepp af 36,800 man activ milis) och 2000 hästar; den nu varande styrkan i de åtskilliga insurgerade districterna till 2594 officerare, 31,153 man och 1706 hästar; Insurgenternas makt i 5:te, 6:te och 7:de districtet till 44,800 man. -- Från Catalonien hafva under rättelser på utomordentelig väg ingått till Madrid. Stabschefen vid tröshären och commendanten i Urgel hade ankommit till spanska förposterna, för att anhålla om tillflykt och nåd, och hade medfört en vidlöftig brevväxling, hvarigenom många medbrottliga uti de af spanska trupperne besatta trakter komma i dagen. Till följe häraf hafva några af hufvudpersonerna från Urgel återgått till Frankrike, och general Mina har låtit fasttaga några munkar och präster i Barcelona, Girona, Reus och Tarragona. General Zared del Valle har gjort en rörelse till höger emot Tamarite, i Barbastro skall en ny observationcorps af tre regementen föras; alla pass emellan Catalonien, Arragonien och Valencia äro starkt tillspärrade för insurgenterna. Zaldivars band i Andalusien är alldeles upplöst; han sjelf skall vara svårt bleserad. Communicationen emellan Cadix och S. Maria är fullkomligen återställd. -- I S. Sebastian och öfver allt i de baskiska provinserna hafva många arresteringar för angifvet hemligt förstånd med regentskapet i Urgel ägt rum. I Pampelona skall hela stadsrådet vara arresteradt. D. 16 arresterades i Bilbao Markisen de Valde Espinosa, tre präster och en kapuzinermunk. Alla skola redan vara sända till Corunna eller Canarierna. General Morillo var med tillåtelse i el Mollar, en liten by, utgåa timmars väg från Madrid. Den 15 kom på högre befällning en artilleri-officer, för att afhända honom. Generalen hade ridit ut; officeren väntade 24 timmar förgäves och vände tillbaka till Madrid. Fiscalen vid gardist-processen skall hafva fordrat generalens närvaro, och äfven låtit tillreda flera rum i allmänna fängelset. Några vilja veta, att general Morillo begifvit sig till Portugal. Det definitiva afslutandet af förbundet med Portugal hindras ännu genom tvisten rörande Olivença, hvares återgifvande den förra makten yrkar. Den nye landshöfdingen i Santander, Florez Estrada, har till allmän förundran i frihet försatt general Eguias svärläder och andre dit skickade fångar; det samma har skedd på Majorca med dem, som

från Barcelona vilkorligt blifvit ditskickade. -- Tidningarne från Urgel äro af föga märkvärdigt innehåll. Man vill veta att försöningsförslag därifrån skola vara gjorda hos regeringen i Madrid, men att de blifvit förkastade. Dessa förslag skola hafva bestått däri, att de gamla Cortes i Castilien, Arragonien o. s. v. skulle återställas, så som de voro före begyngelsen af den einskränkta makten under Carl V. och Philip II., då det gafs tre stånd, adel, prästerskap och Communeros; och hvarje serskilt Konungarrike (provins) hade sin egen författning.

Italien. Den 22 Oct. ägde i Verona den första conferenzen rum emellan ministrarne från de fyra stora makterna af den heliga alliancen; af alla främmande sändebud var endast heiligen af Wellington däryvid närvarande. -- Änskönt här, heter det från nyssnämnda stad under d. 19 Oct uti the Times, ännu ingen ting tilldragit sig, kunna vi likväl meddela följande under rättelser om hvad som redan timat i Wien, på hvilkas riktighet man kan förlita sig: "Kejsar Alexander är långt ifrån att vara nöjd med Lord Strangforths sist a negociationer. Straxt efter dess ankomst till Wien, öfverlämnades genom greve Nesselrode en note till de fyra makternas ministrar, i hvilken det säges, att storbritanniska ministern icke vindicerat ryska regeringens värdighet och eftertryckligt tillbakavisat de lösa föregi vauderna, att, såsom det så ofta blifvit förbragt emot det ryska kabinettet, Grekernes första resning i hemlighet blifvit undelbläst. Därpå uppställer denna note trenne puneter, af hvilkas beviljande sändandet af en gesandt till Constantinopel skall beröfva: 1) Divanen skall antingen sända ett ombud till Congressen eller genom en följd af facta bevisa sitt fasta beslut, att verkställa de till Grekernes förmån upgifna dispositionerna; 2) Divanen skall till ryska regeringen afgifva en officiell förklaring om Hospodarernes skedda utnämning och kirstendömenas utrymning af de turkiska trupperne. 3) Fordras, att icke allenast ryska handlande utan äfven andra nationer under rysk eller annan flagg skola åter erhålla de samma förväner af fri sjöfart på svarta hafvet, som de åtnjöto före Grekiska resningen, och som blifvit dem beröfvade under det redan omnämnda otillbörliga föregifvande ett Ryssland lämnat det uproriska Grekland bistånd.

COURIERA

Måndagen den 18 November.

Om Tryckfriheten.

(Slut fr. N:o 51.)

Det är således absolut nödvändigt, att vi få tala utan tvång; men, ännu en gång, detta bör icke oroa våra läsare. I nästve funnit, MM. HH., att de första häften af vårt arbete på vissa ställen voro skrifna med någon öfver och bitterhet. Ehuru de förebråelser, de innehålla, alltid gå på facta, och ehuru man där aldrig finner någon af dessa osmakliga personligheter, dessa cyniska skällsord, dessa våldsamma utfall, som dagligen upflå några kolumner i de ministeriella tidningarna; är det dock möjligt, att vårt tadel icke alltid varit framställt med fullkomlig holsamhet. Men den lätta anstrykning af öfverdrift, man förebrår det, var utan tvifvel ett föga vådligt fel, i en tid då pressen njöt ett så g. frihet och försvararne af ministerens sak kunde skrika och verkligen skreko långt högre än vi. Men nu, MM. HH., de censuren kommer att nedtrycka alla passioner, sätta sunda förnuftet, smaken, goda tonen, belevnheten på ordningen för dagen, och icke låta utkomma andra än lönliga, artiga, och förståndiga skrifter; nu skola vi väl akta oss att säga något, som kunde störa en så vacker harmoni. Vi kunna ej undgå att se huru, mid' ibland denna tåflan i aktning, skonsamhet, belevnhet, en allför häftig granskning af ministrarnas godtyckliga handlingar skulle frambringa en skorrande verkan; och vi skola vara så artiga, som sanningens sak vill tillåta oss att vara. I kunnen vara försäkrade, MM. HH., att vi skola draga fördel af de exempel af moderation, dem de under ert inseende ställde författare gifva oss; och ehuru I ej mer gransken våra skrifter, skall det dock vara I, som kommen att stämna vår ton.

Några välvilliga personer hafva anklagat oss att af elakhet dölja det goda, under det vi öfverdrifva det onda. Vi hafva för mycken aktning för oss sjelfva, MM. HH., för att besvara, hvad denna förebråelse innebär skymfligt för vår ärlighet och våra afsigter.

Sant är, MM. HH., att Censuren, i sina första numror, ännu ej upfyllt mer än hälften af

sitt kall, och ätt, bland de talrika ingrepp i chartan, dem han framdragit, har han ej anført en enda ministeriel handling, som haft för ändamål att stadga våra nya inrättningar. Men kan man af denna tystnad sluta, att han urakillat att göra bekant hvad Ministrarne gjort för att få våra inrättningar gifva styrka och stadga? Hvar finnas de handlingar som intyga deras omsorger i detta hänseende och som vi glömt att omtala? Vi fråga ej, hvad godt Ministrarne gjort. Frågan voro utan tvifvel ätt för allmän. Men hvad hafva de gjort, för att försäkra chartans efterlöfnad? Hvilka äro de af dess stadganden, som blifvit tryggade eller fullkunnade genom particulierlagar, af ministären föreslagna? är det artikeln om tryckfriheten? eller den, som stadgar religionsfriheten? eller den, som handlar om personliga friheten? eller den, som föreskrifver glömska af det framfarne? eller den, som förklarar Ministrarne ansvariga? eller den, som berättigar alla Fransmän utan åtskillnad till alla embetens beklädande? eller de, som beträffa valcollegiernas bildande, domaremagtens oberoende, domares oafsättlighet? Långt ifrån att ministrarne föreslagit öfver dessa viktiga artiklar de organiska lagar, hvaraf flera voro i behof, för att kunna vinna verkställighet, finnes det ej tvärtom många, dem de angripit? och hafva de ej, i de viktigaste punkter, skakat det förtroende, vi hade till chartan, då hon promulgerades? Hvari hafva vi då underlåtit att göra ministrarna rättvisa och hvar äro profven på vår partiskhet? Tron ej MM. HH., att censuren har för oss ett så oemotståndligt behag, att hon hindrar oss att se det goda och att med nöje hafva det. De tänkesätt, som leda oss, äro ej tvätydiga. De visa noggsamt, huru högt vi skulle önska att ej hafva att göra vid styrelsens handlingar annat än anmärkingar hedrande för ministrarna; och I kunnen lita på, att då Deras Excellencer finna tjölögt att ärligt låta verkställa constitutionen, skola vi ej vara de siste att märka det och att låta våra läsare dela det förtroende och den trygghet, som detta visa upförande nödvändigt måste ingifva.

Våra skrifter MM. HH., hafva gifvit anledning till förebråelser, af ännu svårare beskaffenhet än dem, hvilka vi nu besvarat. Man läsar att